

Hushållens köpkraft nyckeln

till konjunkturuppgång

Unionen om konjunkturen november 2024

Innehållsförteckning

Chefsekonomen har ordet	2
Hushållens köpkraft nyckeln till konjunkturuppgång.....	4
Unionens Branschbarometer	8
Inflation under målet.....	15
Arbetsmarknad.....	18
Fördjupning: Olika arbetsmarknadsbehov i olika län	24
Prognossammanställning.....	27

Rapporten har skrivits av Tobias Brännemo, Tobias Lundquist och Jon Tillegård vid Unionens enhet för avtal och politik. Sista korrigeringsdatum var 12 november.

Chefsekonomen har ordet

Hösten passerar förbi med stormsteg och snart står julens dörr på glänt. Men några tindrande ljus som lyser upp i konjunkturutvecklingen har hittills varit svåra att finna. Att inflationen åter är låg, reallönerna ökar och räntorna nu sänks är säkra signaler om att den ekonomiska aktiviteten kommer att öka under de kommande åren. Tillväxtutsikterna ser goda ut redan för nästa år. Men ännu har det inte hänt och återhämtningen verkar just nu vara försatt i limbo.

För att bryta detta vänteläge, och med viss oro för att de senaste årens problem med en för hög inflation snart kan vara förbytt till ett problem med för låg inflation, har Riksbanken det senaste året svängt om till en allt snabbare takt i räntesänkningarna. Det senaste beslutet blev en så kallad dubbelsänkning, alltså att räntan sänktes med 0,50 istället för med sedvanliga 0,25 procentenheter. Det var rätt beslut och blir en knuff i rätt riktning som ekonomin nu behöver.

Mest sannolikt kommer en tydligare förstärkning av det allmänna ekonomiska läget dröja in i nästa år, men kanske kan det senaste räntebeskedet bidra till att vi får se en julrusch i konjunkturen.

Riksbanken hamnade på efterkälken

Men vändningen hade kunnat komma tidigare än så. Unionen förespråkade att räntan borde ha börjat sänkas redan i inledningen av det här året och sedan fortsatt sänkas i kontrollerade steg vid varje räntemöte. Riksbanken valde istället att vänta till i maj med första sänkningen. Eftersom den ändå genomfördes innan de stora centralbankerna i omvärlden tog motsvarande steg fanns en uttalad oro att det skulle få negativa effekter på den svenska kronkursen. I ett försök att förhindra sådana effekter omgärdades den första sänkningen av tydliga signaler om att ytterligare sänkningar skulle ske med försiktighet. På så sätt bakband Riksbanken sig själv till att inte genomföra någon sänkning vid mötet i juni. Nu i efterhand måste det ses som ett misstag.

Oron för att kronan skulle försvagas ytterligare när Riksbanken sänkte räntan tidigare än de stora centralbankerna har också visat sig obefogad. Kronan har det senaste halvåret i hög utsträckning utvecklats i motsatt riktning jämfört med vad som hade varit förväntat, utifrån hur räntedifferenser mellan länder/områden antas påverka valutakurser. Det visar att dessa kurser även påverkas av en rad andra faktorer, som inte ligger under centralbankernas kontroll. Att Riksbanken inte bör lägga så stor vikt vid kronkursen är en av flera viktiga lärdomar att ta med sig från den här ränteförändringsperioden.

Att konjunkturåterhämtningen under hösten gått trögare än förväntat, samtidigt som inflationstalen är låga, är tydliga tecken på att Riksbanken hamnat på efterkälken.

Vikten av bankernas följsamhet

Riksbankens agerande är en nyckelfaktor för att hushållen ska känna att ekonomin är på väg åt rätt håll. Men en lika viktig faktor för att detta agerande faktiskt ska nå hushållen är hur affärsbankerna hanterar sin räntesättning. Det är bankernas bolåneräntor som påverkar hushållen direkt. Om det finns en

eftersläpning i hur fort eller hur mycket bankerna sänker sina räntor når inte Riksbankens agerande hushållen fullt ut. På samma sätt gäller det även bankernas utlåning till företag, vilket påverkar företagets finansieringskostnader och därigenom investeringsbeslut.

Bankerna fyller en viktig samhällsfunktion men drivs också som strikt vinstmaximerande företag. En av bankernas viktiga intäktskällor är skillnaden mellan den ränta de betalar för upplåning av pengar och den ränta de sedan erbjuder sina kunder vid utlåning. Denna räntemarginal styr de själva över och hur stor den är förändras över tid. Bolåneräntor i Sverige har också en säregen prismekanism jämfört med de flesta andra varor eller tjänster i och med att de förhandlas fram individuellt mellan banken och varje enskild kund. Räntemarginalen är därför olika för olika bolånekunder.

I en artikel i Dagens Industri den 8 november jämfördes, med hjälp av uppgifter från Konsumenternas.se, bankernas genomsnittsräntor i april och oktober 2024. Under den perioden sänkte Riksbanken styrräntan med 0,75 procentenheter. Genomgången visar att bankernas annonserade listräntor hade sänkts i samma utsträckning som styrräntan. Den faktiska genomsnittliga rörliga räntan som kunderna fått, efter personliga förhandlingar, hade däremot inte sänkts lika mycket. Bara hos en av de åtta bankerna i jämförelsen hade den genomsnittliga räntan sänkts minst lika mycket som styrräntan, men den banken hade å andra sidan den högsta räntan både innan och efter denna sänkning. Hos de övriga sju bankerna hade räntan sänkts med mellan 0,63 och 0,73 procentenheter.

Bankerna har starka ekonomiska incitament att försöka öka sina marginaler. Varje liten avvikelse innebär att stora summor hamnar i bankernas vinstkassor istället för, som avsett, i förstärkning av hushållens konsumtionsutrymme.

Den potentiella magnituden av detta blir tydlig vid ett räkneexempel. Den totala summan av de svenska bolånen uppgick i augusti 2024 till drygt 4 100 miljarder kronor. Andelen bolån som har rörlig ränta uppgick till cirka 70 procent, vilket motsvarar bolån på 2 840 miljarder kronor. Om vi antar att det endast är lånen med rörlig ränta som berörs av ränteförändringarna innebär varje – endast! – hundradels procentenhet i eftersläpning jämfört med Riksbankens sänkningar att 284 miljoner kronor ytterligare per år tillfaller bankerna istället för hushållen. Effekten blir naturligtvis än större om avvikelsen är större. Om bolåneräntorna till exempel sänks med 1,90 procent när styrräntan sänkts med 2,00 procent innebär det ett tillskott till bankerna på drygt 2,8 miljarder kronor per år. Det är av största vikt att både Riksbanken, andra bedömare och inte minst bolånekunderna själva är uppmärksamma på detta.

Regeringen gör helt fel analys av arbetslösheten

I den här rapporten lägger vi som vanligt stor vikt vid utvecklingen på arbetsmarknaden. Vi visar bland annat, liksom vi gjort vid flera tidigare tillfällen, att en stor andel av de arbetslösa består av personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det är en viktig insikt för att förstå vilka behoven är för att minska arbetslösheten på sikt. Att arbetslösheten sjunker och stiger i konjunkturons svängningar är naturligt och har sin förklaring i att efterfrågan på arbetskraft förändras. Hur stora

dessa svängningar blir kan påverkas av hur den ekonomiska politiken utformas för att motverka dessa konjunkturella effekter.

Men det stora problemet gällande den svenska arbetslösheten ligger inte i en för låg efterfrågan på arbetskraft. Det senaste decenniet har snarare karaktäriserats av en hög och stigande brist på arbetskraft med rätt kompetens för att möta de stora anställningsbehov som funnits brett i ekonomin. Särskilt markant har denna arbetskraftsbrist varit i den väldigt starka utvecklingen av svensk ekonomi och arbetsmarknad under åren direkt efter pandemin.

Arbetskraftsbristen har uppstått trots att det samtidigt funnits många arbetslösa. Men eftersom en så stor andel av de arbetslösa har för låga kvalifikationer för de lediga jobb som finns, har behoven inte kunnat tillgodoses bland de som idag är arbetslösa.

För att komma tillrätta med den bristande matchningen är det uppenbart att det finns stora behov av att stärka kvalifikationerna hos denna grupp arbetslösa. Det ansvaret vilar tungt på utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken. Det är där regeringen borde lägga sina insatser för att få ner arbetslösheten. Men istället för att stärka de arbetslösas ställning är regeringen fast i en förlegad analys att det är de arbetslösas incitament för att gå från bidrag till arbete som behöver stärkas. Synsättet manifesterades tydligt redan tidigt i mandatperioden, med dåvarande arbetsmarknadsministern Johan Pehrsons uttalande att det inte längre ska ”vara lika fett att vara arbetslös”¹.

Regeringens analys har också fått skarp kritik från Finanspolitiska rådet och det är beklagligt att regeringen inte har uppdaterat sitt synsätt. Det har också avspeglats tydligt i de budgetar som de har lagt. I kommunikationen kring dem har det låtit som att de genomför satsningar på utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken. Men en närmare granskning av budgetarna ger en annan bild. Särskilt gällande de utbildningsformer som är bäst lämpade för att stärka de arbetslösa.

Ett exempel är att regeringen i den senaste budgeten hävdade att de gjorde en satsning på yrkesutbildning för vuxna genom att skjuta till 900 miljoner kronor. Men det var bara en ökning i jämförelse med vad regeringen – läs noga nu! – i förra årets budget sa att de skulle satsa nu. Jämfört med det faktiska beloppet för 2024 är det istället en *neddragning* med över 400 miljoner kronor. Till yrkeshögskolan är det anslagna beloppet för 2025 detsamma som för 2024, vilket med hänsyn taget till inflationen är att ses som en minskning.

Inom arbetsmarknadspolitiken satsas samtidigt 3,8 miljarder mindre 2025 än 2024. Att regeringen tror att de kommer komma tillrätta med den svenska arbetslösheten genom att tillföra mindre resurser där det behövs som mest är minst sagt svärbegripligt.

Trots hög arbetslöshet är Sveriges arbetsmarknad bland de starkaste i Europa

Att arbetslösheten är hög har regeringsföreträdare däremot inte varit sena med att påpeka. Den nyss nämnda tidigare arbetsmarknadsministern har vid flera tillfällen, med en tydligt nedsättande ton, likställt den svenska arbetsmarknaden med den i sydeuropeiska länder. Från oppositionen hakar man gärna på och det har till och med i partiledardebatter raljerats om sangria och souvlaki när arbetsmarknaden diskuteras. Även utanför politiken hörs ofta liknande tongångar. Att debatten om den svenska arbetsmarknaden förs på den nivå är föga imponerande.

Det stämmer förvisso att det svenska arbetslöshetsstalet är högt jämfört med andra länder i Europa. Vi har i flera rapporter, även i denna, visat att en betydande del av den svenska arbetslösheten består av personer som är heltidsstuderande och samtidigt söker arbete. Exkluderas dessa hamnar Sverige istället i mittskiktet av den europeiska arbetslöshetsligan. En annan viktig förklaring är att den svenska arbetsmarknaden är utformad efter en under flera decennier medvetet hög ambition att få människor i arbete. Till exempel krävs det att vara inskriven hos Arbetsförmedlingen, och därmed definitionsmässigt ingå i arbetskraften och arbetslöshetsstatistiken, för att vara berättigad till ersättningssystem.

Många av de personer med svag ställning som i Sverige räknas som arbetslösa återfinns i andra länder istället utanför arbetskraften, och därmed även utanför arbetslöshetsstatistiken. Det svenska systemet är utan tvekan att föredra och ger ett bättre utfall gällande att få människor i arbete, även om det också resulterar i en osmickrande arbetslöshetsciffr. Det här återspeglas också i att Sverige har en av de högsta sysselsättningsgraderna i Europa. Sysselsättningsgraden visar hur stor andel av den arbetsföra befolkningen som har ett arbete. Det är ett betydligt bättre mått för att jämföra statusen på länders arbetsmarknader än arbetslöshetsstalet.

Jag brukar, med viss glimt i ögat, säga att det borde vara olagligt att framhäva den höga svenska arbetslösheten utan att samtidigt nämna den höga sysselsättningen. Det är såklart att dra det långt, men både den politiska och ekonomiska debatten skulle tjäna mycket på att det i alla fall fungerade som ett rättesnöre.

Tobias Brännemo
 Chefsekonom Unionen

¹ Se till exempel <https://www.gp.se/nyheter/sverige/pehrson-1-det-har-varit-for-fett-att-vara-arbetslos.c152a903-608e-4baa-89e9-c32623a8f050>.

Hushållens köpkraft nyckeln till konjunkturuppgång

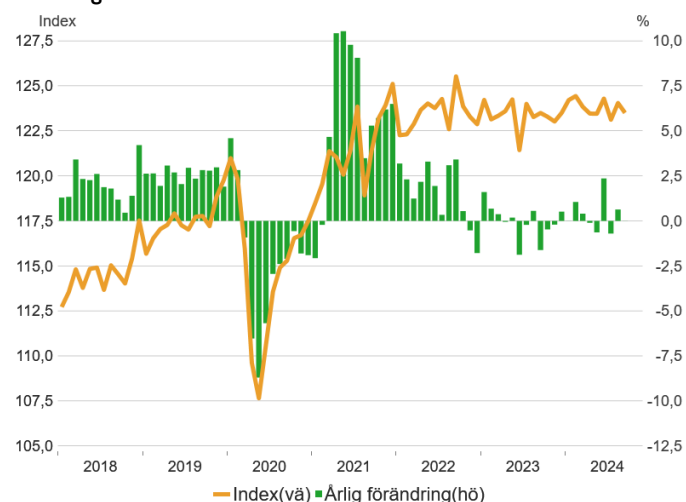
Den konjunkturprognos som Unionen publicerade i maj i år fick titeln *Vändning i sikte*. Detta som en anspelning på att det kom allt fler positiva signaler om stämmningsläget bland hushåll och företag i takt med att Riksbanken först pausade räntehöjningarna under förra hösten och sedan började sänka räntan med start i maj. Vi spådde då att Riksbanken skulle genomföra ytterligare räntesänkningar i en betydligt snabbare takt än vad de själva indikerade vid det tillfället. Tillsammans med en förväntan på ytterligare skattesänkningar i regeringens höstbudget och att reallönerna åter hade börjat öka, gav det gott hopp om att en vändning uppåt i konjunkturen skulle komma mot slutet av detta år och få ökad kraft under nästa.

Prognosen om snabbare räntesänkningar, skattesänkningar och ökade reallöner har visat sig stämma väl. Riksbanken har svängt om till att nu genomföra snabbare räntesänkningar och regeringen lade i budgeten för 2025 en stor del av reformutrymmet på stora inkomstskattesänkningar. Reallönerna ökar nu igen och ser ut att fortsätta göra så under de kommande åren. Allt detta ger fortsatt goda förutsättningar för att konjunkturen kommer stärkas under nästa år.

Samtidigt har hösten innehållit en rad indikationer på att vändningen i konjunkturen går trögare än vad vi bedömde i våras. De svenska hushållens ekonomi har ännu inte stärkts i tillräcklig grad för att det ska märkas i en ökad konsumtion. Den exportberoende industrin märker av en svagare industrikonjunktur bland flera av våra stora handelspartners i Europa, även om den hittills har lyckats stå emot den motvinden väl.

Men återhämtningen har försatts i något av ett vänteläge. Tillväxten har under hösten fortsatt att utvecklas mer eller mindre i sidled, vilket är en fortsättning på en utveckling som nu pågått i drygt två år. Under förra året minskade BNP med 0,3 procent jämfört med året innan. Under det första halvåret i år var den genomsnittliga årliga tillväxttakten 0,7 procent, men de månadssiffror som har kommit i BNP-indikatorn under hösten tyder på att utvecklingen under det tredje kvartalet var svagare än så.

Diagram 1 BNP-indikatorn, index 2011=100 respektive årlig procentuell förändring

Källa: Macrobond och SCB

Flera framåtblickande indikatorer, som till exempel Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer och det samlade inköpschefsindexet för hela näringslivet, indikerar ett tillväxtmässigt neutralläge just nu.

Detsamma gäller även Unionens Branschbarometer där indexvärdet över klubbarnas samlade förväntningar på det kommande halvåret nu är precis på 50-strecket, vilket är den nivå i undersökningen som markerar gränsen för tillväxt. Klubbarnas förväntningar på det kommande halvåret är något svagare än de var i våras och kan ses som ytterligare en indikation på att en tydligare vändning uppåt i konjunkturen inte kommer ske förrän tidigast en bit in på nästa år.

Vår bedömning är att tillväxten blir positiv men fortsatt svag under resten av året, BNP-tillväxten för 2024 blir 0,6 procent. Den ekonomiska aktiviteten kommer att ta fart men tidpunkten för när det mer märkbart kommer att ske skjuts fram. Under nästa år kommer såväl reallöneökningar som skattesänkningar och en lägre räntenivå göra att hushållens köpkraft tydligt stärks. Det kommer avspeglade sig i en ökad konsumtion och därmed stigande efterfrågan på de inhemska marknaderna.

Samtidigt kommer sannolikt efterfrågan på för Sverige viktiga exportmarknader förbli svag en tid. Svensk industri utvecklas dock bättre än i flera konkurrentländer och exporten kommer fortsätta växa, om än i en långsammare takt än under de senaste åren. Sammantaget ger det ett skifte i tillväxtens drivkrafter under nästa år, där en större del kommer komma från inhemska faktorer. Exporten kommer bidra positivt till BNP-tillväxten men i en lägre grad än under de senaste åren. Totalt sett kommer tillväxten under nästa år bli 2,3 procent.

Tabell 1 Unionens prognos – försörjningsbalansen, jämförelser föregående år, procent

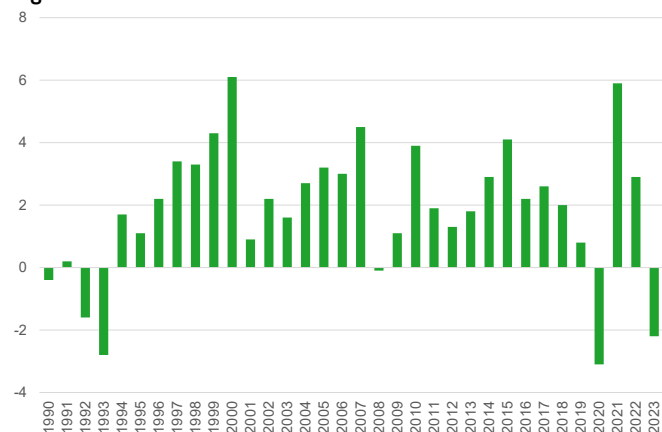
	2023	2024	2025
BNP	-0,3	0,6	2,3
BNP, kalenderkorrigerat	-0,1	0,6	2,5
Hushållens konsumtion	-2,3	0,5	2,5
Offentlig konsumtion	0,7	1,0	1,3
Fasta bruttoinvesteringar	-1,4	-2,0	2,0
Lagerinvesteringar	-1,4	0,0	0,0
Export	3,2	2,0	2,5
Import	-1,1	0,7	2,0

Källa: SCB och egna bedömningar

Hushållens konsumtion tar fart under nästa år

Den inhemska konsumtionen är vanligtvis en stabil drivkraft för tillväxten men den har de senaste åren utvecklats ovanligt svagt. Hushållens köpkraft har fått sig en rejäl törn till följd av hög inflation och stigande räntor, vilket tvingat dem att hålla hårdare i plånboken. Under 2023 minskade hushållens konsumtion med 2,3 procent i fasta priser. En så stor nedgång är ovanlig och har de senaste decennierna bara skett under pandemin och vid 90-talskrisen.

Diagram 2 Hushållens konsumtion, fasta priser, årlig procentuell förändring

Källa: Konjunkturinstitutet

Även under första halvåret i år fortsatte konsumtionen att vara svag. De senaste månaderna har konsumtionen tilltagit något, men jämfört med samma tidpunkt ett år tidigare är tillväxttalen fortfarande måttliga.

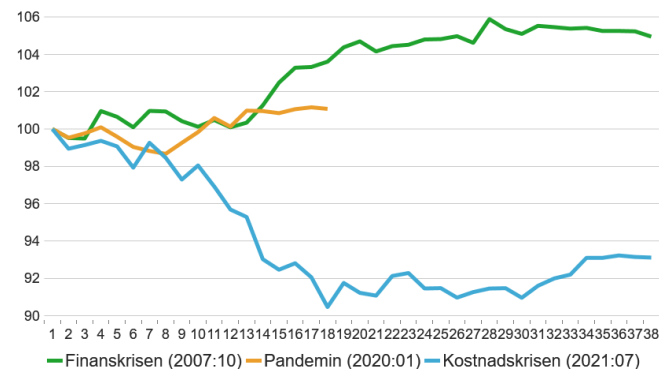
Diagram 3 Hushållens konsumtionsindikator, index 2021=100 respektive årlig procentuell förändring

Källa: Macrobond och SCB

Det stora kännetecknet för denna lågkonjunktur är att den har sitt ursprung i en kraftig inflationsuppgång, och att den därmed har inneburit en kostnadschock för hushållen. Reallönerna har minskat kraftigt, vilket är en stor skillnad jämfört med övriga lågkonjunkturer eller kriser under 2000-talet, till exempel finanskrisen eller pandemin. De kriserna innebar större fall i BNP och högre ökning av arbetslösheten – men de innebar inte att hushållens köpkraft försämrades.

Diagram 4 Reallön, index, antal månader efter krisens start

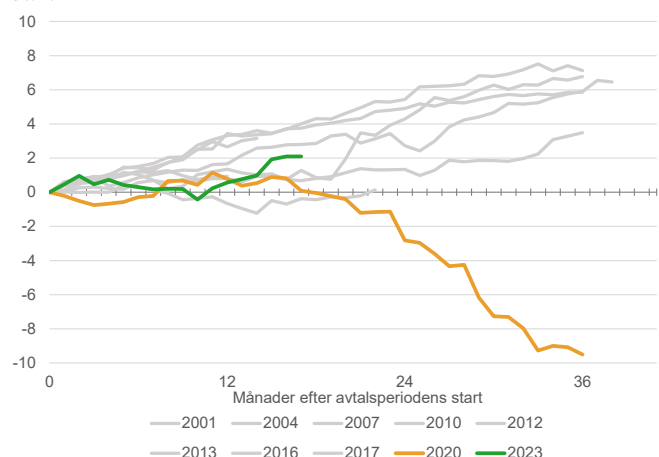
Källa: Macrobond och SCB

Att hushållens köpkraft stärks igen är därför den viktigaste faktorn för att komma ur lågkonjunkturer. Hushållens konsumtion är den pusselbit som saknas för att Sveriges ekonomi efter flera år ska återgå till det normala.

De löneavtal som slöts i 2023 års avtalsrörelse träffades utifrån en medveten ambition att inte jaga den då väldigt höga inflationen. Detta utifrån insikten att den viktigaste faktorn för att snabbt kunna återgå till ökade reallöner igen var att inflationen åter skulle bli låg och stabil. Från fackligt håll bibehölls därför principen att utgå från inflationsmålet i bedömningar av det kommande löneutrymmet. Den strategin har visat sig framgångsrik när inflationen nu åter är låg och reallönerna åter ökar.

I diagram 5 (som Medlingsinstitutet löpande publicerar) visas reallöneutvecklingen under varje avtalsperiod under 2000-talet.² Där framgår tydligt att fallet i reallönerna inträffade under den förra avtalsperioden. Det var under den perioden priserna steg i snabb takt och var klart högre än de löneökningar som byggde på 2020 års avtal.

Diagram 5 Reallöneutveckling (KPI) i Sverige under respektive avtalsperiod under 2000-talet, procentuell förändring sedan avtalsperiodens start

Källa: Medlingsinstitutet

Under den innevarande avtalsperioden har prisökningarna varit betydligt lägre, och reallönerna ökade med två procent från att avtalet träffades i april 2023 fram till den senast tillgängliga statistiken som avser augusti 2024.

² Reallön beräknad med det totala inflationsmålet KPI.

Under de kommande månaderna väntas inflationstalen enligt KPI fortsätta falla och under nästa år stundtals vara i närheten av noll. Reallönerna kommer därför fortsätta stiga i snabb takt. Totalt sett ser reallönerna under den innevarande avtalsperioden ut att öka med omkring 4 procent. Det är helt i linje med vad Unionen förutspådde i den konjunkturprognos som släpptes strax efter att de nya avtalen var klara våren 2023. En betydande del av de senaste årens tapp i reallönerna kommer därmed att vara återhämtat, och under de kommande åren ser förutsättningarna ut att vara goda för att den återhämtningen ska kunna fortsätta i relativt snabb takt.

Hushållens ekonomi kommer därför att förbättras avsevärt under nästa år. Utöver som följd av reallöneökningarna beskrivna ovan även med hjälp av nya inkomstskattesänkningar vid årsskiftet och att både redan genomförda och kommande räntesänkningar i tilltagande grad kommer märkas av på bolåneta-garnas räntebetalningar. Även en kommande vändning på arbetsmarknaden med sjunkande arbetslöshet och stigande sysselsättning kommer bidra till ett ökat konsumtionsutrymme.

Hur snabbt denna köpkraftsökning översätts till tillväxt beror dock på hushållens benägenhet att konsumera eller spara. En kraftigt ökad konsumtion skulle ge en ordentlig skjuts till ekonomin – om en stor del av den förstärkta köpkraften istället läggs på ett ökat sparande minskar den positiva effekten på konsumtionen förstås i motsvarande grad. Hushållens agerande är således en avgörande faktor för den kommande konjunkturuppgångens styrka och för tidpunkten för när den inträffar.

Vi bedömer att hushållens konsumtion ökar med 0,5 procent i år och med 2,5 procent nästa år.

Försvarsåtgärder och lättnad för regionerna driver offentlig konsumtion

Den offentliga konsumtionen ökade förra året med knappt en procent. Förra årets ökning förklaras främst av utbyggnaden av försvaret, medan regionernas ansträngda ekonomi höll tillbaka utvecklingen. De kommande åren fortsätter försvarsåtgärder, samtidigt som kommuner och regioner får bättre förutsättningar när effekterna av den tidigare höga inflationen klingar av.

Vi bedömer att den offentliga konsumtionen ökar med 1 procent i år och med drygt 1 procent nästa år.

Fallande investeringar väntas stärkas framöver

De totala investeringarna minskade med nästan 1,5 procent förra året och väntas i år backa ytterligare 2 procent. Detta innebär att investeringarnas andel av BNP väntas ha minskat från 25,5 procent 2022 till något över 24 procent 2024. Men det är viktigt att sätta denna nedgång i ett större sammanhang, där investeringarna under en längre period haft en stark tillväxt och ökat från drygt 22 procent av BNP 2012.

Det är också tydligt att investeringsutvecklingen varierat mellan olika sektorer. Den kraftiga nedgången de senaste åren har i hög utsträckning varit isolerad till den svaga utvecklingen av nybyggnationer av bostäder. Bostadsinvesteringarna har fallit

nio kvartal i rad. Samtidigt har investeringar i andra typer av byggnader ökat. Investeringar i immateriella tillgångar (inklusive forskning och utveckling) och maskiner har också haft en mer stabil utveckling, även om maskininvesteringarna noterade en mindre nedgång under andra kvartalet i år.

Lägre räntor och stabilare bostadspriser gör att bostadsinvesteringarna förväntas bromsa fallet under andra halvåret och möjligen börja växa försiktigt nästa år. Denna återhämtning väntas dock gå långsamt, på grund av fortsatt höga byggkostnader och en endast försiktig uppgång i bostadspriserna.

I Branschbarometern är klubbarnas förväntningar på de kommande investeringarna högre ställda än motsvarande förväntningar på flera andra indikatorer. Investeringsutsikterna har också stärkts i alla tre sektorer sedan i våras. Mest positiva är de inom industrin följt av tjänsteföretagen, i båda dessa sektorer förutser klubbarna ökade investeringar det kommande halvåret. Byggklubbarna spår nu oförändrad nivå på kapacitetsinvesteringarna, till skillnad från de senaste två undersökningarna när de förutspått kraftiga minskningar.

Den sjunkande räntenivån gör att investeringsutsikterna totalt sett stärks framöver. I enlighet med bedömningen i Branschbarometern väntas industrins investeringar ta fart igen nästa år efter en svagare utveckling i år. Även de offentliga investeringarna tros öka i god takt, främst med anledning av fortsatta försvarsåtgärder. Sammantaget bedömer vi att investeringarna minskar med 2 procent i år för att sedan öka med 2 procent nästa år.

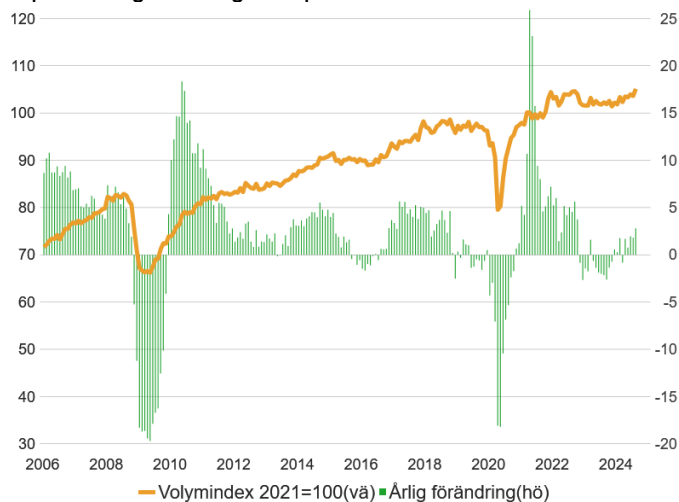
Tidigare stark export mattas av

Trots lågkonjunkturen har svensk export ökat i förhållandevis god takt de senaste åren och har därmed fungerat som en stabiliserande faktor när den inhemska efterfrågan varit svag. Tjänsteexporten har på senare tid visat särskilt stark utveckling, medan varuexporten legat mer runt nollstrecket i årliga tillväxttal.

Under hösten har det kommit allt fler rapporter om en svag utveckling inom industrin på viktiga svenska exportmarknader, inte minst i Tyskland. Detta får följdverkningar på svenska exportbolag som är beroende av efterfrågan från dessa marknader.

En mer positiv utveckling är att de globala handelsvolymerna, efter två år av stagnation, under de senaste sex månaderna har börjat tillta.

Diagram 6 Världshandelns utveckling, fasta priser, volymindex respektive årlig förändringstakt i procent

Källa: Macrobond och CPB

I Branschbarometern är förväntningarna på det kommande halvårets exporttillväxt något högre än de var i våras, men fortfarande dämpade sett i ett längre perspektiv. En av fem klubbar anger att bristande efterfrågan från exportmarknaderna utgör ett hinder för expansion i nuläget. Det är en högre andel än normalt och inom industrin är det nu den mest förekommande faktorn som bedöms hindra expansion.

Den svenska exporten väntas ha en något dämpad tillväxt framöver. Vi bedömer att den ökar med 2 procent i år och med 2,5 procent nästa år.

Global ekonomisk översikt

Liksom i Sverige har hela den globala ekonomin behövt navigera genom ett utmanande landskap de senaste åren med hög inflation, stigande räntor, försvagad tillväxt och geopolitiska risker. Trots det har världsekonomin klarat sig relativt väl genom denna lågkonjunktur. Global BNP väntas växa med omkring 3 procent både 2024 och 2025. Det är lägre än den genomsnittliga tillväxten under 2000-talet på drygt 3,5 procent men klart bättre än under finanskrisen och pandemin, då tillväxttalen var negativa både 2009 och 2020.

Inflationen är på nedgång, tack vare avtagande energipriser, mer stabila försörjningskedjor och kraftigt höjda räntor, men det återstår att se om den återgår till förkrisnivåer. Samtidigt överskuggas de ekonomiska utsikterna av både regionala konflikter och protektionistiska åtgärder som riskerar sätta press på den globala handeln.

I USA har man lyckats undvika en större lågkonjunktur trots tuffa åtstramningar från centralbanken Federal Reserve. Arbetsmarknaden visar oväntad styrka och hushållen fortsätter att spendera. Inflationen har fallit tillbaka från de tidigare höga nivåerna och under de kommande åren väntas den stabiliseras kring centralbankens mål på 2 procent.

Men en stor förklaring till att den amerikanska ekonomin har klarat sig bättre än sina europeiska motsvarigheter är att ekonomin har fortsatt att stimuleras med kraftfulla finanspolitiska åtgärder, även när inflationen varit hög och centralbanken höjt

räntorna. Det har gett en positiv effekt på tillväxttalen, men frågan är hur hållbar denna strategi är. Landets offentliga finanser utgör en stor risk – med stora budgetunderskott och en stats-skuld som redan nått historiska höjder. Kortsiktigt går det att hantera, men frågan är hur länge USA kan undvika mer omfattande strukturella reformer avseende statens finanser.

Valet av Donald Trump som president kommer sätta avtryck i den ekonomiska utvecklingen under de närmaste åren. En bedömning av de förslag som aviserats på förhand är att de kommer leda till högre amerikansk tillväxt – men innebära risker för en högre inflation i USA. Hur mycket av åtgärderna som kommer hinna implementeras och få effekt redan under 2025 är dock osäkert.

Kinas ekonomiska maskin hackar, med både en bostadssektor i kris och en avmattad inhemsk efterfrågan. Den tidigare väldigt höga tillväxten har bromsat in. Detta får konsekvenser för både stora delar av Asien som är beroende av kinesisk efterfrågan och för länder i väst med stor exponering mot den kinesiska marknaden, till exempel Tyskland. Trots dämpningen av den kinesiska tillväxten är landet en ekonomisk maktfaktor. Landet fortsätter att investera tungt i ny teknik, vilket håller ekonomin igång.

En av Kinas stora utmaningar är att få ordning på fastighetsmarknaden, och hur detta hanteras kommer att ha en betydande inverkan på den globala ekonomiska återhämtningen under de kommande åren. En annan stor utmaning under lång tid framöver är den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning, kopplat till låga födelsetal under flera decennier.

Tillväxten i euroområdet har fortsatt att vara dämpad under 2024, både orsakat av den fortsatta energikrisen i Ukraina-krigets spår och av de senaste årens kraftiga räntehöjningar.

Det råder dock stora skillnader inom euroområdet. Medan länder som Spanien och Portugal har sett en relativt snabb återhämtning efter pandemin, fortsätter flera av de största ekonomierna – som Tyskland och Italien – att kämpa med svag tillväxt. Med en inflationsnivå som väntas fortsätta sjunka under 2025 förväntas också ytterligare penningpolitiska lättnader, vilket kan ge visst stöd till tillväxten. Men även om det ses viss ljusning 2025, väntas återhämtningen inom euroområdet som helhet gå långsamt.

I Tyskland, som genom åren beskrivits som Europas ekonomiska motor, har farten saktat in betydligt. Landets ekonomi hade en svag utveckling redan innan pandemin och har dessutom drabbats hårt av den energikris som följde på kriget i Ukraina. Industrisektorn, som länge varit landets ryggrad, har under flera år hämmats av ett försvagt omvandlingstryck och kämpar nu dessutom med en stenhård konkurrens på den för landet viktiga kinesiska marknaden. Inte minst är läget tufft för tysk fordonsindustri som inte lyckats ligga i framkant i elektrifieringen.

Norge har, tack vare sin starka oljesektor, klarat sig relativt väl. De höga energipriserna har fortsatt att fylla statskassan, även om tillväxten har mattats av något. Norges stora utmaning på längre sikt blir att hantera den globala energiomställningen och

att diversifiera sin ekonomi bort från olja, något som kommer kräva omfattande investeringar och långsiktiga strategier. Löneökningarna har varit klart högre än i flera andra länder, vilket sannolikt har bidragit till att inflationen inte kommit ner på samma sätt som i till exempel Sverige. Räntesänkningarna från centralbanken Norges bank låter därför vänta på sig.

Finland har drabbats hårt av de höga räntorna och inflationen, vilket lett till en tydlig nedgång i både investeringar och konsumtion. Det följer också på en längre period av svag ekonomisk utveckling. Landet, som i hög grad är beroende av export, ser nu tillväxten dämpas ytterligare av svag global efterfrågan på industriprodukter.

Danmark har klarat krisen bättre än de nordiska grannarna. En tungt bidragande orsak är den starka utvecklingen för landets läkemedelsindustri, men den globala avmattningen har nu börjat påverka exportsektorn i stort. Hushållens konsumtion har dock hållits uppe tack vare en stark arbetsmarknad. Ränteuppgången har heller inte påverkat de danska hushållen med samma kraft som exempelvis de svenska, eftersom Danmark under en längre tid upplevt en mer dämpad bostadsmarknad.

Tabell 2 Internationell BNP-tillväxt, procentuell förändring årstakt

	2023	2024	2025
Världen	3,3	3,2	3,2
USA	2,9	2,8	2,2
Kina	5,2	4,8	4,5
Euroområdet	0,4	0,8	1,2
Tyskland	-0,3	0,0	0,8
Storbritannien	0,3	1,1	1,5
Norge	0,5	1,5	1,8

Källa: IMF, KI och egna bedömningar

Risker för prognosen

Det finns som alltid flera faktorer som kan utvecklas på ett annat sätt än i vårt huvudscenario och därmed ge ett annat utfall än i vår prognos.

En sådan är om de stora geopolitiska spänningarna i vår omvärld skulle eskalera på ett sätt som ger ytterligare negativ påverkan på ekonomin, till exempel via en förnyad energikris.

Valet av Donald Trump som president samt resultaten i kongress- och senatsvalen kommer sätta avtryck i den ekonomiska utvecklingen under kommande år. Marknadsräntor påverkas redan nu och då de redan stora underskotten i USA:s offentliga finanser förväntas öka kraftigt med Trump kan det komma att höja de längre räntorna än mer framöver. Det kan komma att påverka kronkursen, som är viktig för priserna på det vi importerar till Sverige och därmed indirekt inflationen även i Sverige.

³ Se <https://www.kommerskollegium.se/om-oss/nyheter/2024/hojda-tullar-riskerar-stora-global-handel-och-svensk-usa-export/>.

En analys från Kommerskollegium visar att Donald Trumps föreslagna tullhöjningar på upp till 60 procent för import från Kina och ytterligare 10–20 procent för andra länder, skulle kunna leda till betydande störningar i de globala värdekedjorna.³ Detta riskerar att driva upp produktionskostnaderna för amerikanska företag, höja priserna för konsumenter och minska USA:s konkurrenskraft på exportmarknaderna.

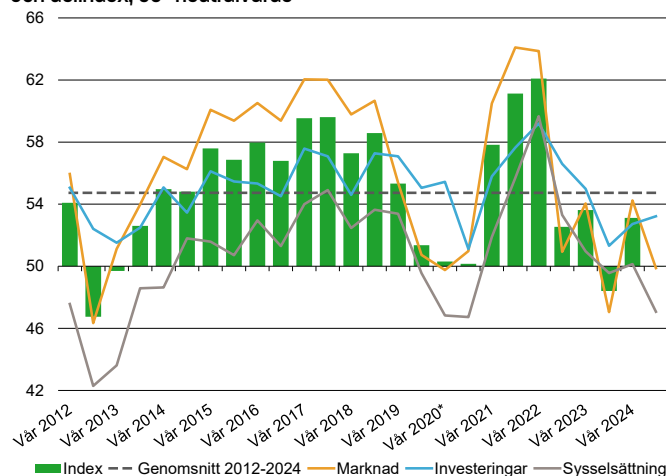
I Kommerskollegiums simulering påverkas alla regioner och länder som väntas omfattas av tullarna negativt. För USA beräknas BNP minska med 0,05 procent, motsvarande 14 miljarder dollar. För Sverige och EU som helhet förväntas BNP minska med 0,02 respektive 0,03 procent. Svensk export till USA beräknas minska med 16 procent. USA är Sveriges tredje största varuexportmarknad, och det största gällande tjänsteexporten, i sammanhanget är det bra att komma ihåg att knappt tre fjärdedelar av svensk export går till Europa.

Unionens Branschbarometer

Unionen genomför två gånger per år Branschbarometern – en enkätundersökning bland de av förbundets klubbar som har minst 20 medlemmar och vars arbetsgivare är en del av det privata näringslivet. Huvudfokus är klubbarnas bedömningar av företagets utsikter inför det kommande halvåret, satt i relation till det senaste halvårets utveckling. Svaren presenteras nedbrutet på sektorer och branscher samt på geografiska regioner.

Indexnivån för det sammanvägda näringslivet i den nu aktuella upplagan av Branschbarometern är 50, således exakt på det neutrala strecket i diagram 7. Detta indikerar att konjunkturen under det kommande halvåret kommer röra sig sidledes – utan att återhämtningen får någon betydande fart. Arbetsmarknaden, som släpar efter företagets ordergång- och försäljningsutveckling, försämras ytterligare det kommande halvåret. I det avseendet har botten ännu inte passerats. Investeringarna däremot lyfter det övergripande stämningläget.

Diagram 7 Konjunkturläget i näringslivet enligt Unionens klubbar, total- och delindex, 50=neutralvärde

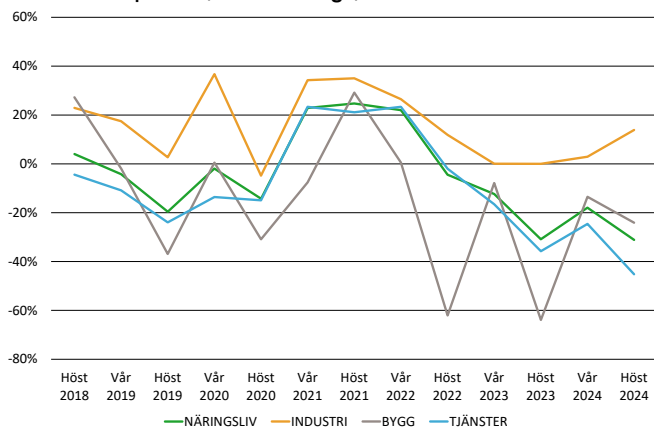

*Våren 2020 genomfördes undersökningen i mars, strax innan pandemikrisens utbrott i Sverige.

Källa: Unionens Branschbarometer

Efter en tydlig nedgång under förra hösten/vintern, nådde konjunkturen enligt klubbarna en botten under senvintern/våren. När den förra undersökningen genomfördes i våras förväntade sig klubbarna en försiktig vändning uppåt under det då kommande halvåret, drivet av förväntade effekter av kommande räntesänkningar. De konkreta effekterna på efterfrågan av dessa räntesänkningar och (hittills återhållsamma) finanspolitiska stimulanser har dock inte levt upp till klubbarnas förväntningar. Lägg till det en stigande arbetslöshet. Klubbarnas positiva prognoser från i våras har kommit på skam både för tjänstesektorn och bygg. Lönsamheten i båda dessa sektorer har försämrats det senaste halvåret.

Diagram 8 Nulägesbedömning av företagets lönsamhet, viktade nettoandelar i procent, 0 = normalläge, sektorer⁴

Källa: Unionens Branschbarometer

Positiva resultat i undersökningen särskilt värda att notera är följande:

- Industrin är övergripande positiv. I den sektorn är det fordonstillverkarna som utmärker sig negativt, men gällande dem var farhågan att det skulle se betydligt sämre ut. Genomgående ökande investeringar i kapacitet, sammantaget positiv efterfrågan på arbetskraft (om än med ett par negativa undantag) och positivt netttotal gällande nuvarande lönsamhet stärker bilden av en sektor som går någorlunda bra.
- Dagligvarudelen av detaljhandeln har ett positivt indexresultat med stigande försäljning och vinst.
- Efter ett år av kraftiga neddragningar på kapacitetsinvesteringar förutser byggklubbarna nu oförändrade sådana investeringar. Rimligtvis då på en fortsatt låg nivå efter kraftiga neddragningar i de två senaste undersökningarna, men ändå – är det ett tecken på att vändningen går att ana för byggsektorn som har ett par tunga år bakom sig? Här kan påminnas om att 2/3 av byggklubbarna i vårens undersökning svarade att vändningen uppåt för dem skulle infalla först under 2025.

⁴ Skalan går mellan -100 (alla svarande bedömer lönsamhetsläget som sämre än normalt) och +100 (alla bedömer lönsamhetsläget som bättre än normalt), med 0 som ett neutralt läge.

⁵ Detta på grund av indexets konstruktion, där marknadsutsikterna står för 3/5 av vikten, och sysselsättningen och investeringarna för 1/5

- Sysselsättningen för arbetare som helhet i näringslivet väntas inte sjunka det kommande halvåret. Även om en viss minskning väntas i flera branscher så finns det efterfrågan i andra branscher som väger upp tillräckligt för att helheten ska summeras till en oförändrad nivå.

Negativa resultat i undersökningen särskilt värda att notera är följande:

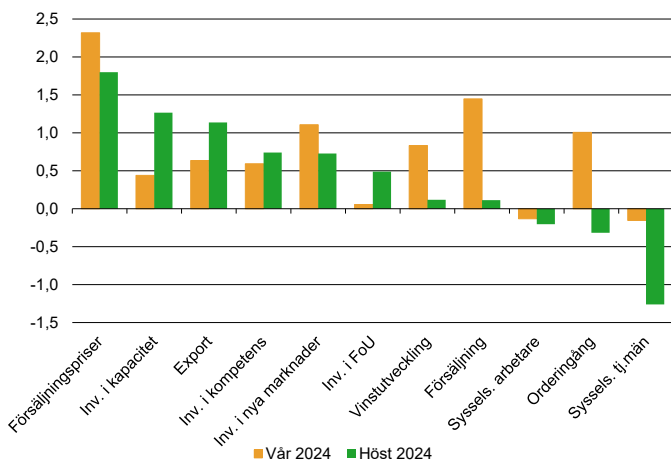
- Oroande är den stora och sett till antalet berörda branscher breda minskningen av tjänstemännens sysselsättning som klubbarna förutser för det kommande halvåret.
- Partihandeln, konsult och bemanning och transport och logistik – som alla är branscher som främst eller helt säljer till företag eller offentlig sektor – ser alla en negativ marknadsutveckling. De är tillsammans med bygg även de branscherna i undersökningen med sammantaget mest negativt stämningläge mätt enligt index, och de ligger alla med i botten avseende nuvarande lönsamhetsläge. Detta är kanske inte förvånande, eftersom såväl bygg som tjänstesektorn som helhet – vilka tillsammans står för 75 procent av näringslivets produktion och alltså utgör en stor del av nämnda branschers efterfrågan – har skruvat ner förväntningarna sedan i våras.
- Sällanköpshandeln är klart mer negativ nu än i våras, om än mindre negativ än för ett år sedan. Visserligen visar denna delbransch inom detaljhandeln ett neutralt indexresultat, men förväntningarna gällande marknadsutvecklingen är negativa. Det är ett tydligt tecken på att de hittills genomförda och aviserade räntesänkningarna inte verkar vara tillräckliga för att få hushållen att ta ytterligare kliv i sin konsumtion de kommande månaderna. Särskilt bilhandlarna utmärker sig som negativa.
- Klubbarnas sammantagna omdöme om den nuvarande lönsamhetsnivån är tillbaka på samma nivå som för ett år sedan. Lönsamheten har alltså försämrats något sedan i våras, främst härrörande till handelsbranscherna, transport och logistik och delar av basindustrin.

Fördjupad analys av Branschbarometern

Att index på näringslivsnivån har sjunkit sedan i våras beror främst på att marknadsutsikterna har gått från positiva i våras till oförändrade nu, men också på att prognoserna för sysselsättningen har skruvats ner betydligt och nu pekar mot en minskning. I den andra vågskålen ligger investeringarna, vilka sammantagna väntas öka i snabbare takt än i våras.⁵

vardera. Denna konstruktion förklarar också hur index kan landa på neutrala 50, samtidigt som sex indikatorer i diagram X med marginal är över 50 samtidigt som endast två med marginal är under.

Diagram 9 Förväntansläget uppdelat på indikatorer, förväntad förändring i procent jmf föregående halvår

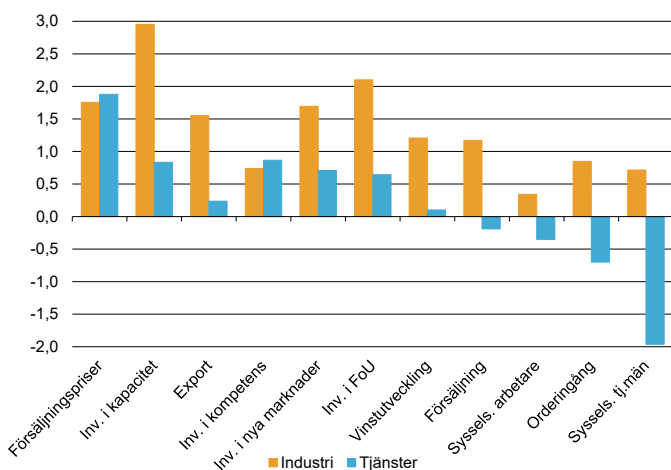

Källa: Unionens Branschbarometer

Marknadens förväntade utveckling

För alla de tre komponenter som vägs ihop till den sammantagna marknadsindikatorn har klubbarnas förväntningar skruvats ner sedan i våras.⁶ Det som hänt är att utsikterna inom byggsektorn gått från positiva till att åter vara negativa (om än inte lika negativa som för ett år sedan), samt att tjänstesektorn som helhet gått från optimism i våras till att nu se en sidledsförflyttning det kommande halvåret. I fem av sju tjänstebanscher har marknadsutsikterna skruvats ner sedan i våras, främst inom detaljhandeln (som trots detta dock fortsatt förutser en positiv utveckling) samt transport och logistik. Noterbart är att konsult och bemanning som helhet utgår från att en försämrade marknadsutveckling väntas, vilket är ytterligare ett tecken på att arbetsmarknaden även fortsatt väntas vara nedkyld.

Diagram 10 Förväntansläget uppdelat på indikatorer och sektor, förväntad förändring i procent jmf föregående halvår

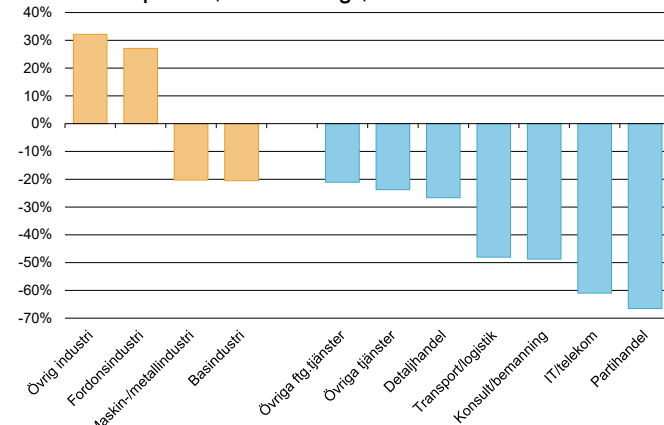

Källa: Unionens Branschbarometer

Till skillnad från i bygg- och tjänstesektorn har framtidstron gällande marknadsutvecklingen inom den sammantagna industrin stärkts något sedan i våras. Försvars- och läkemedelsindustrin förväntas båda gå fortsatt urstarkt och visar båda i nuläget mycket hög lönsamhet, men även livsmedels-

producenterna och basindustrins kemi- respektive skog och pappersföretag förutser en gynnsam marknad det kommande halvåret. För fordonsindustrin handlar det, trots viss förbättring sedan i våras, fortsatt om försiktigt negativa marknadsutsikter. Men det är i så fall en försämring från ett relativt gynnsamt utgångsläge, i alla fall att döma av branschens lönsamhet som enligt fordonsklubbarna har stärkts något under det senaste året.

Diagram 11 Nulägesbedömning av företagens lönsamhet, viktade nettoandelar i procent, 0 = normalläge, branscher

Källa: Unionens Branschbarometer

Som alltid är exporten nyckeln för industrin. För sektorn som helhet väntas exporten växa, och det något snabbare än vad som var fallet i våras. Maskin och metallvaruindustrin är den enda bransch/delbransch inom industrin som förutser en minskad export, det handlar dock om en mild minskning. Att fordonstillverkarna förutser en oförändrad export är i sig närmast en positiv överraskning, givet de dystra nyheter som präglade rapporteringen om den europeiska – och då främst den tyska – fordonsindustrin de senaste månaderna. Även stål och metallindustrin tror att exporten kommer ligga oförändrad jämfört med det senaste halvåret. Försvars- och läkemedelsindustrin toppar exportförväntningarna, de ser en mycket kraftig ökning ligga i korten.

Industrins sammantagna försäljning – då förstås till stor del bestående av exporten – förväntas alltså öka det kommande halvåret, men det sker i så fall från ett relativt svagt utgångsläge. Nära hälften av industriklubbarna anger bristande efterfrågan på hemmamarknaden och/eller från utlandet som ett av de främsta hindren i nuläget för den svenska verksamheten att expandera. Detta gör bristande efterfrågan till det med bred marginal främsta hindret för industrins expansion i nuläget, till skillnad från för ett par år sedan när arbetskraftsbrist och brister i leverantörsled i högre grad begränsade industrin.

⁶ Marknadsindikatorn utgörs av orderingång, försäljning och vinst.

Unionens Branschbarometer

Det kommande halvåret i förhållande till det senaste halvåret – branschindelad*

Hösten 2024	Industri				Bygg	Tjänster							
	Bas-industri	Fordons-industri	Maskin- och metall-varuindustri	Övrig industri	Bygg	IT och telekom	Konsult och bemanning	Transport och logistik	Övriga företags-tjänster	Detalj-handel	Parti-handel	Övriga tjänster	TOTALT
Orderingång	↗	↘	↔	↕	↔	↔	↘	↘	↘	↔	↘	↕	↔
Försäljning	↗	↘	↔	↕	↔	↔	↔	↔	↔	↗	↘	↕	↔
Export	↗	↔	↘	↕	-	↘	↗	↗	-	↗	↘	↔	↗
Import	↗	↗	↔	↗	↘	↘	↗	↗	-	↗	↔	↔	↔
Försäljnings-priser	↗	↗	↗	↗	↔	↗	↗	↗	↗	↗	↗	↕	↗
Vinstut-veckling	↗	↔	↗	↕	↘	↗	↘	↘	↗	↔	↘	↕	↔
Investeringar													
I kapacitet	↗	↗	↗	↕	↔	↔	↔	↗	↗	↗	↔	↔	↗
I nya marknader	↗	↗	↗	↕	↘	↘	↔	↗	↗	↔	↔	↗	↗
I FoU	↗	↗	↗	↕	↘	↘	↗	↔	↔	↗	↔	↗	↔
I kompetens	↔	↔	↗	↗	↔	↔	↔	↗	↔	↔	↔	↘	↗
Sysselsättning													
Arbetare	↔	↘	↔	↗	↘	↘	↘	↘	↗	↔	↘	↘	↔
Tjänstemän	↔	↘	↔	↕	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↔	↘

* Basindustri: kemi, skog/papper och stål/gruv.

Övrig industri: försvar, livsmedel, läkemedel och övriga industribranscher. IT-konsulter ingår i Konsult och bemanning.

Teckenförklaring

Ökning med mer än 5%

Ökning med 2,5 till 5%

Ökning med 0,5 till 2,5%

Oförändrat

Minskning med 0,5 till 2,5%

Minskning med 2,5 till 5%

Minskning med mer än 5%

Unionens Branschbarometer

Det kommande halvåret i förhållande till det senaste halvåret – regionindelat*

Hösten 2024	Norr	Mitt	Mälardalen exkl. Stockholm	Stockholm	Östra Götaland	Västra Götaland exkl. Göteborg	Göteborg	Syd inkl. Malmö/Lund	TOTALT
Orderingång	→	↗	→	→	→	→	↘	↗	→
Försäljning	↗	↗	→	↗	↗	→	→	↗	→
Export	↗	↑	→	→	↗	↗	↗	↗	↗
Försäljningspriser	↗	↑	↗	↗	↗	→	↗	↗	↗
Vinstutveckling	↗	→	↗	→	→	↘	→	↗	→
Investeringar									
I kapacitet	↗	↑	↗	↗	↑	↗	↗	↑	↗
I nya marknader	↗	↗	↗	→	↗	↗	↗	↗	↗
I FoU	↗	↗	↗	→	↗	↗	↗	↗	→
I kompetens	→	→	↗	↗	↗	→	→	↗	↗
Sysselsättning									
Arbetare	→	↗	→	↘	→	↗	↘	↗	→
Tjänstemän	→	→	→	↘	↗	→	↘	↗	↘

* Norr: Lappland, Norrbotten, Västerbotten, Ångermanland, Medelpad, Jämtland och Härjedalen.
 Mitt: Hälsingland, Gästrikland, Dalarna och Värmland.
 Mälardalen: Uppland, Södermanland, Västmanland, Närke och Gotland.
 Östra Götaland: Östergötland, Småland och Öland.
 Västra Götaland: Västergötland, Dalsland, Bohuslän och norra Halland.
 Syd: Blekinge, södra Halland och Skåne.

Teckenförklaring

Ökning med mer än 5%

Ökning med 2,5 till 5%

Ökning med 0,5 till 2,5%

Oförändrat

Minskning med 0,5 till 2,5%

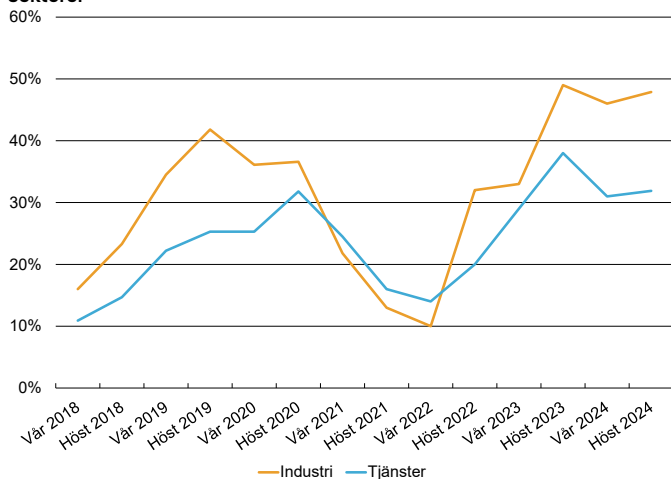

Minskning med 2,5 till 5%

Minskning med mer än 5%

Diagram 12 Bristande efterfrågan (på hemma- och/eller exportmarknad) som hindren för den svenska verksamheten att expandera i nuläget, sektorer

Källa: Unionens Branschbarometer

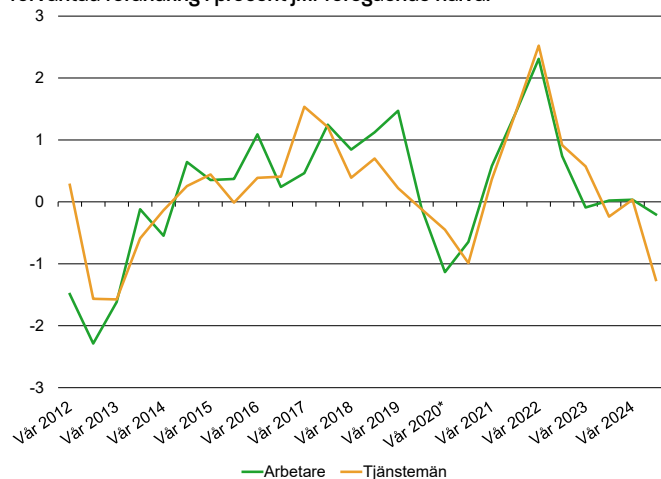
Sysselsättningens förväntade utveckling

Mest anmärkningsvärt är utsikterna för tjänstemännens sysselsättning, som väntas minska. Senast klubbarna var mer pessimistiska gällande tjänstemännens arbetsmarknad än nu (och då var de endast marginellt mer negativa) var hösten 2012 och våren 2013 – alltså i samband med eurokrisen. Det är en bred försämring som klubbarna förutser. I sju av Branschbarometerns tolv branscher förutses minskad sysselsättning för tjänstemännen, i fyra väntas oförändrad utveckling och endast i en svarar klubbarna att sysselsättningen för tjänstemännen kommer att växa det kommande halvåret.

Förväntningarna på det kommande halvåret är mindre negativa avseende arbetarnas sysselsättning. Sammantaget pekar klubbarna där mot en oförändrad utveckling. Minskningar är visserligen att vänta i sju branscher även på arbetarsidan, men det handlar inte om lika kraftiga neddragningar som för tjänstemännen.

Det är industrin som håller emot den i övrigt negativa utvecklingen av sysselsättningen inom näringslivet. På de flesta håll inom industrin handlar det om att ligga kvar på nuvarande nivåer, men det finns branscher – försvarsindustrin och andra delar av det som räknas in i övrig industri – där suget efter personal är så stort att det lyfter sektorn som helhet.

Diagram 13 Sysselsättningsutveckling, tjänstemän och arbetare, förväntad förändring i procent jmf föregående halvår

Källa: Unionens Branschbarometer

I tjänstesektorn väntar sig alla branscher utom detaljhandeln minskad sysselsättning för minst en av personalkategorierna. Gräver vi oss vidare ner i delbranscherna i tjänstesektorn är det bara IT och dagligvaruhandeln som utgör fickor där neddragningar vare sig väntas för arbetare eller tjänstemän. IT är den enda delbransch i tjänstesektorn där sysselsättningen väntas öka för båda kategorier (även om andelen arbetare i den branschen oavsett är liten). Notera dock att detta inte inkluderar IT-konsulterna, som i vår indelning hör hemma i branschen konsult och bemanning, där rejäla neddragningar är att vänta. Inte vid något tillfälle under de fem år vi analyserat detta ner på delbransch-nivån har utsikterna för IT-konsulterna varit lika dystra som nu.

För byggsektorn är detta den femte raka upplagan av Branschbarometern med förväntade neddragningar för såväl tjänstemän som arbetare.

Investeringarnas förväntade utveckling

Investeringsutsikterna har stärkts i alla tre sektorer sedan i våras. Mest positiva är de inom industrin följt av tjänsteföretagen, i båda dessa sektorer förutser klubbarna ökade investeringar det kommande halvåret.

Det som starkast drar åt det positiva hållet är industriklubbarnas förväntningar gällande investeringar i kapacitet respektive forskning och utveckling (FoU) – vilket adderar till den generella bilden av ett milt positivt stämningsslag i industrin. Även i detta avseende märker försvars- och läkemedelsindustrin ut sig positivt, men faktum är att samtliga industrins branscher och delbranscher indikerar växande sammantagna investeringar.

Inom tjänstesektorn utmärker sig transport och logistik och IT-konsulterna positivt – de senare inte minst med påtagligt växande investeringar i de anställdas kompetensutveckling.⁷ Den enda del av tjänstesektorn som går mot strömmen och aviserar neddragningar av investeringar det kommande halvåret

⁷ Detta alltså parallellt med tydligt minskad sysselsättning. Visar det att tider av svagare efterfrågan/lägre debiteringsgrad faktiskt används för att stärka den stora merpart av de anställda som ändå är kvar?

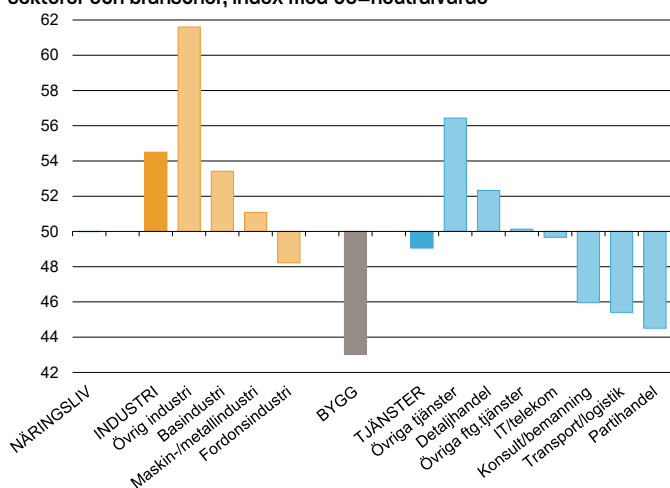
är den del av IT som inte är verksam som konsulter (och som här räknas in i IT och telekom.

För byggsektorn är investeringsförväntningarna fortsatt negativa, men mindre så än när byggklubbarna blickade framåt i våras. Det brantaste fallet i sektorns egna investeringar verkar alltså nu ligga bakom dem, även om den lägsta punkten ännu inte är passerad. Det som främst sänker investeringsutsikterna i byggsektorn är de relativt kraftiga neddragningarna som väntas gällande FoU. Några ytterligare neddragningar på investeringarna i kapacitet och personalens kompetensutveckling förväntas däremot inte.

Ytterligare nedslag i branscher och delbranscher

Övriga tjänster är med marginal den tjänstebanscher med mest positivt stämningläge. Det är en liten bransch i Branschbarometern, som viktmissigt domineras av mediaföretag. Det är främst relativt optimistiska marknadsutsikter som drar upp branschens index. Detta sker dock från ett nuläge med klart negativt netttotal gällande lönsamheten, vilket också varit fallet de senaste två åren. Så, förväntningar om förbättring men från ett relativt svagt utgångsläge verkar stämma in som beskrivning av branschens belägenhet.

Diagram 14 Förväntansläget i Unionens Branschbarometer uppdelat på sektorer och branscher, index med 50=neutralvärde⁸

Källa: Unionens Branschbarometer

Till skillnad från i våras ligger de båda delbranscher som tillsammans utgör IT och telekom denna gång nära varandra sett till sammanvägt index, och då inom spannet som räknas som oförändrat stämningläge. Profilen delbranscherna emellan ser dock olika ut. Telekom ser en positiv marknad, oförändrade investeringar och neddragningar i sysselsättning det kommande halvåret. IT-klubbarna däremot förutser en negativ marknad, negativa investeringar men fortsatt positiv sysselsättning.

⁸ Övrig industri utgörs av: försvars-, livsmedels-, läkemedelsindustri samt övrig tillverkande verksamhet. Övriga företagstjänster består av tjänsteföretag med det gemensamma att de i huvudsak har andra företag/offentlig sektor som sina kunder samt tillhör branscher som inte samlar ett tillräckligt svarsunderlag i undersökningen för att särskiljas. Basindustrin utgörs av följande underbranscher: kemi-, skogs- och pappers- samt stål- och gruvindustri. Övriga tjänster utgörs av följande delbranscher: media, turism, utbildning, spel, bilprovning,

Läget är dystert i konsult och bemanning. Ingen av delbranscherna har ett positivt index – bemanningsföretagen har den mest negativa indexnivån av Branschbarometerns alla branscher/delbranscher denna gång, även teknikkonsulter ligger på minus och IT-konsulternas index landar på neutralt stämningläge. För alla tre är det negativ sysselsättning som väntar, och då faktiskt främst för tjänstemännen. Minst negativt väntas sysselsättningen utvecklas för teknikkonsulterna, men även där är neddragningar att vänta. På marknadssidan spreter utsikterna mer, med bemanningsbranschen som starkt negativa, sidledes förflyttning för teknikkonsulterna och IT-konsulterna som väntar sig både stigande orderingång och försäljning.⁹

Dagligvaruhandeln förutser en positiv utveckling gällande marknaden (ökad försäljning och vinst) och oförändrad sysselsättning, medan sällanköpshandeln bedömer att det kommande halvåret innebär oförändrad försäljning, svagt sjunkande vinst och sammantaget något svagare sysselsättning. Dock bedöms investeringsutvecklingen bli mer positiv inom sällanköp än i dagligvaruhandeln.

Inom sällanköpshandeln väger bilhandlarna tungt. De ser mer dystert på orderingång, försäljning och vinstutvecklingen än övriga inom delbranschen och de är därmed en viktig förklaring till att sammantagna index för sällanköp är svagt negativt.

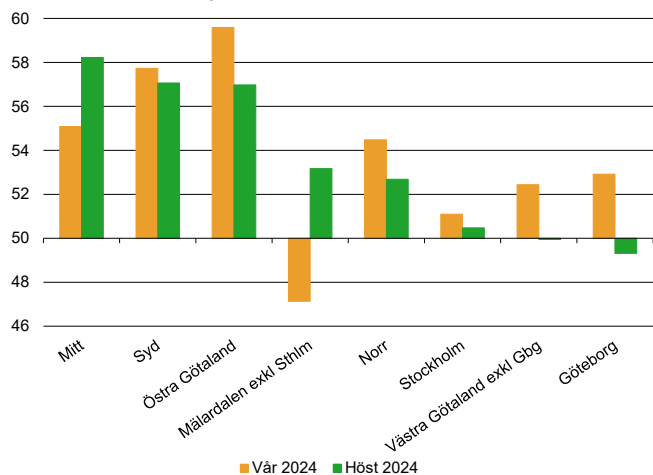
Starkast utsikter i Mitt – svagast i Göteborg

En analys av resultaten i Branschbarometern utifrån geografi visar kortfattat följande. Inte i någon av åtta regionerna indikerar den sammantagna indexnivån ett negativt stämningläge. Lägst är det i Göteborg, Västra Götaland exklusive Göteborg samt i Stockholm, vilket i de regionerna vid denna mätning innebär ett neutralt stämningläge. I grova drag är analysen att Västra Götaland inklusive Göteborg i hög grad präglas av det avvaktande läget inom fordonsindustrin, medan Stockholm är den region med störst vikt mot tjänstesektorn – som i nuläget ju till stor del är ett sänke.

hotell & restaurang och utförare av sjuk-/tand-/hälsovård. IT-konsulter ingår i branschen konsult & bemanning, och inte i IT & telekom.

⁹ 1 oktober var första dagen som den så kallade 24-månadersregeln i lagen om uthyrning kunde användas, en regel med syftet att stärka rätten till anställning i kundföretaget för utlyrd personal. Av klubbarnas svar kan inte slutsatsen dras att regeln generellt påverkat sysselsättningsutsikterna i branschen konsult och bemanning.

Diagram 15 Förväntansläget i Unionens Branschbarometer uppdelat på sektorer och branscher, index med 50=neutralvärde¹⁰

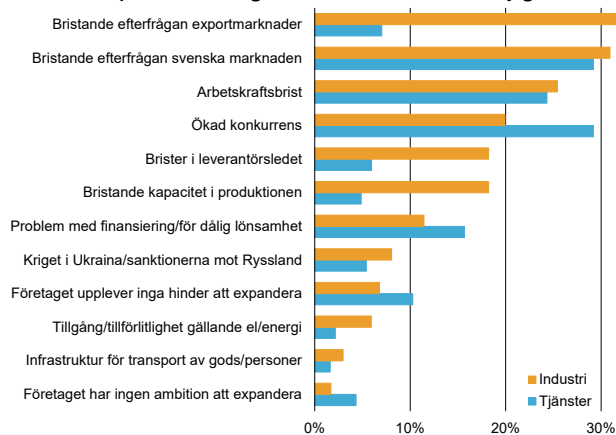
Källa: Unionens Branschbarometer

Regionerna Mitt, Syd och Östra Götaland är – liksom i våras – de med mest positivt indexresultat. I samtliga dessa finns stark representation av industribranscher som i denna upplaga av undersökningen utmärker sig genom stor optimism såväl avseende marknads- som investeringsutvecklingen.

Arbetskraftsbristen fortsatt ett vanligt hinder

I Branschbarometern anger klubbarna vilket eller vilka som i nuläget är de främsta hindren för företagens svenska verksamhet att expandera.

Diagram 16 Vilket/vilka är de främsta hindren för den svenska verksamheten att expandera i nuläget? Sektorer. Flera svar möjliga

Källa: Unionens Branschbarometer

Trots den försvagning av efterfrågan som drabbat de flesta branscher och arbetsmarknaden generellt under de senaste 1-2 åren, ligger arbetskraftsbrist som hinder för expansion kvar på höga nivåer inom både tjänstesektorn och industrin.

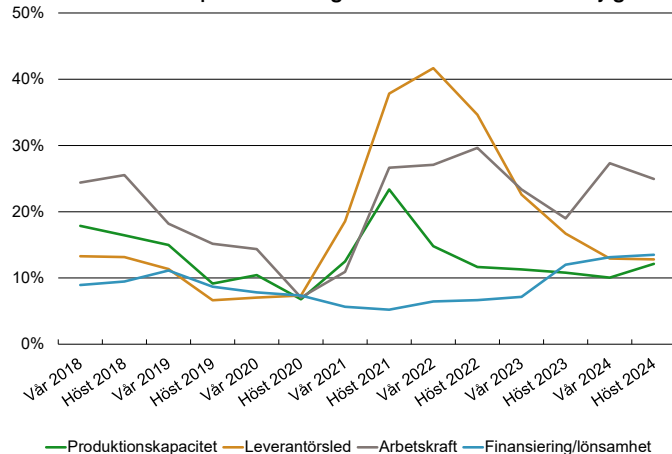
Brister i finansiering/lönsamhet tangerar för industrin sin högsta nivå sedan vi började mäta 2018, nu med 3,5 gånger så stor andel som för 1,5 år sedan. Tjänstesektorn ligger fortsatt

¹⁰ Övrig industri utgörs av: försvars-, livsmedels-, läkemedelsindustri samt övrig tillverkande verksamhet. Övriga företagstjänster består av tjänsteföretag med det gemensamma att de i huvudsak har andra företag/offentlig sektor som sina kunder samt tillhör branscher som inte samlar ett tillräckligt svarsunderlag i undersökningen för att särredovisas. Basindustrin utgörs av följande underbranscher: kemi-, skogs-

på en mycket hög nivå, vilket går i linje med att klubbarna i den sektorn anger lönsamhetsläget som mycket dämpat.

Som hinder betraktat ligger tillgång på el/energi fortsatt på mycket låga nivåer, trots annalkande vinter. Andelen av tjänsteklubbarna som anger detta som ett av de främsta hindren för expansion är nu 2 procent, och motsvarande andel bland industriklubbarna är 6 procent. Detta kan jämföras med 22 respektive 42 procent vid motsvarande tid för två år sedan. Detta är förstås både ett resultat av att situationen på el-/energimarknaden (i alla fall kortsiktigt) har förbättrats sedan dess, och av att andra problem parallellt med detta har växt i betydelse (frågan handlar om att lyfta fram de för tillfället relativt största bristerna).

Diagram 17 Vilket/vilka är de främsta hindren för den svenska verksamheten att expandera i nuläget? Tidsserier. Flera svar möjliga

Källa: Unionens Branschbarometer

Denna upplaga av Branschbarometern baseras på bedömningar från 469 klubbar på 408 företag med sammanlagt 532 000 anställda i Sverige. Svarsfrekvensen var 28 procent. Undersökningen genomfördes under perioden 19/9 – 8/10.

Inflation under målet

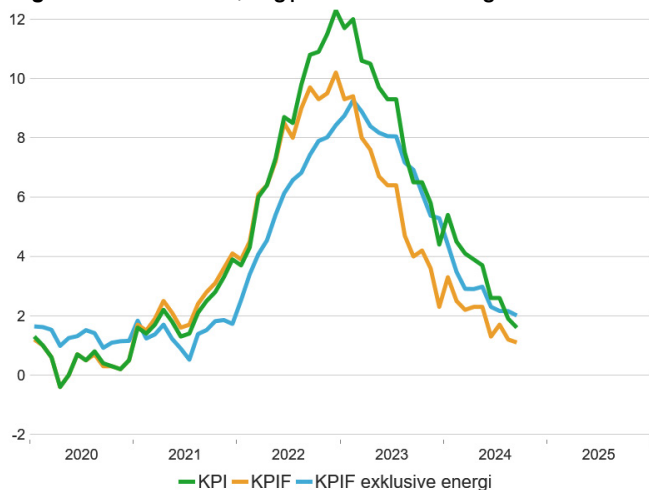
Svensk inflation mätt med KPIF var 1,5 procent i oktober. Prisökningstakten har nu varit inom spannet 2 ± 1 procent nio månader i rad. Mätt med KPI som är det mest relevanta måttet för löntagare och konsumenter var inflationen 1,6 procent, differensen beror på Riksbankens och bankernas räntesättning och därmed förändringar i bolånekostnader.

KPIF för alla varor och tjänster förutom energi var 2,1 procent. Riksbanken har på senare tid fokuserat mycket på detta mått, då energipriserna under det senaste året har gått från exceptionellt höga till att de senaste månaderna ha återgått till mer normala nivåer, vilket har en starkt dämpande effekt på KPIF.

och pappers- samt stål- och gruvindustri. Övriga tjänster utgörs av följande delbranscher: media, turism, utbildning, spel, bilprovning, hotell & restaurang och utförare av sjuk-/tand-/hälsovård. IT-konsulter ingår i branschen konsult & bemanning, och inte i IT & telekom.

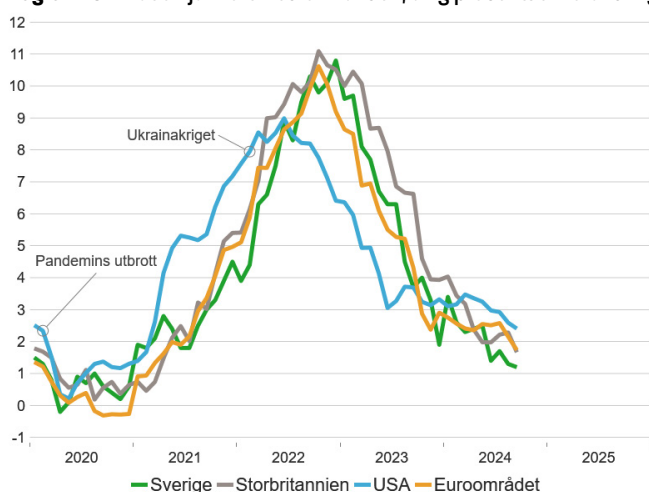
Diagram 18 Inflationsmått, årlig procentuell förändring

Källa: Macrobond och SCB

Inflationen i euroområdet är nu åter på inflationsmålet mätt i harmoniserade konsumentpriser (HIKP). Inflationen i USA är något högre, på 2,4 procent, det är fortsatt boendekostnader som håller inflationen över målet i USA. Hade boendekostnaderna varit på en normal nivå hade inflationen varit en bit under målet.

Diagram 19 Inflation jämfört med omvärlden, årlig procentuell förändring

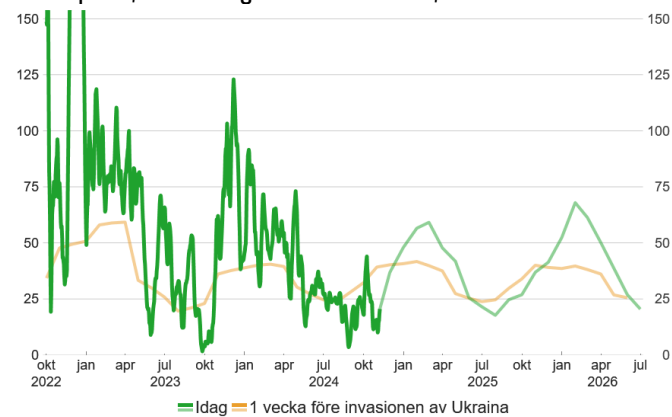

Källa: Macrobond och SCB

Energipriser

Marknadsförväntningen är att vinterns elpriser blir väsentligt lägre än under den föregående vintern. Då toppade de runt 125 euro per megawattimme, förväntad topp under den nu kommande vintern är knappt 60. Helårsgenomsnittet för 2026 förväntas bli detsamma som för 2025 men vintern 25/26 något dyrare än 24/25.

Diagram 20 Ukrainakrigets påverkan på nordiska elpriset. Utfall samt terminspriser, en veckas glidande medelvärde, EUR/MWh

Not: Mörkgrön serie visar utfall, ljusorange och ljusgrön terminspriser.

Källa: Macrobond, ICE och egna beräkningar

Det senaste året har oljepriset rört sig i intervallet 70 till 90 dollar per fat och i avsaknad av ytterligare större geopolitiska händelser bedöms oljepriset ligga kvar där i år och nästa år.

Diagram 21 Oljepris och bensinpris

Källa: IVE och Macrobond

Dämpade prisförväntningar

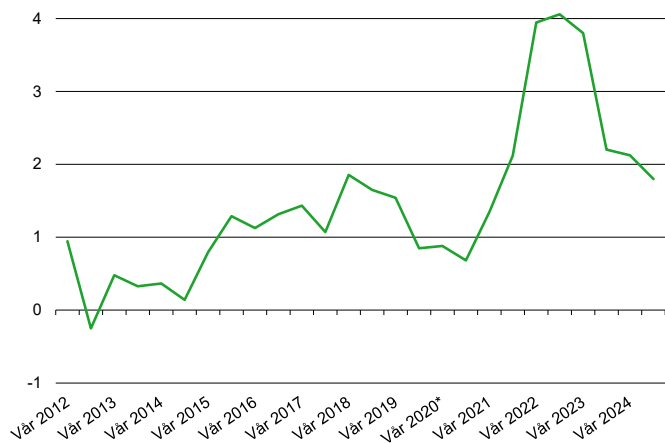
Unionens klubbar förväntar sig 1,9 procent ökning av inköpspriserna det närmsta halvåret. Både inom industri- och tjänstesektorn förväntas prisökningstakten bli nära 2 procent.

Inom detaljhandeln förväntas en inköpsprisminskning med 0,2 procent. Fordonsindustrin, maskin och metall, transport och logistik samt övriga tjänster förväntar sig låga ökning kring 1 procent. Störst ökning förväntas inom konsult och bemanning samt partihandeln.

Klubbarna i sällanköpshandeln bedömer att inköpsprisökningarna blir endast 0,5 procent det kommande halvåret, klubbarna i dagligvaruhandeln ser en inköpsprisminskning med 0,3 procent, i båda fallen historiskt låga värden.

Enligt Unionens Branschbarometer väntas företagen under det kommande halvåret höja sina försäljningspriser med 1,8 procent.

Diagram 22 Förändring av försäljningspriser kommande 6 månader, procent

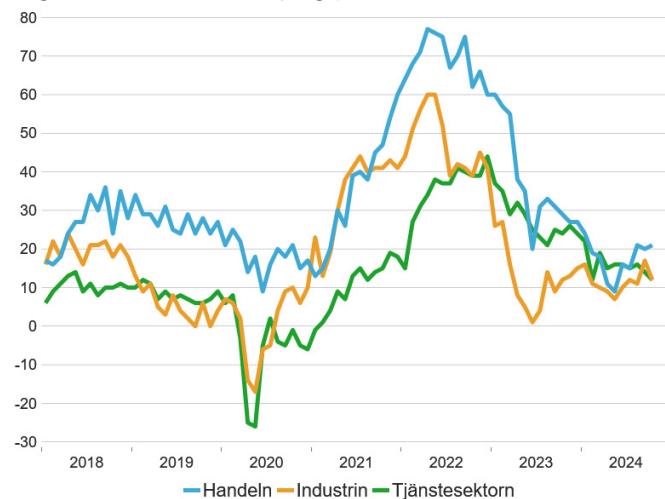
Källa: Unionens Branschbarometer

Försäljningspriserna förväntas öka minst inom bygg, konsult och bemanning, IT och telekom, detaljhandeln, fordonsindustrin samt basindustrin. Partihandeln sticker ut med en ökning på 3,6 procent.

Relativt stora ökningarna förväntas också inom sällanköpshandeln, 4,3 procent, samtidigt som dagligvaruhandeln fortsatt ser ovanligt låga ökningarna framför sig, 0,6 procent. Försäljningspriserna inom livsmedelsindustrin förväntas öka med 2,3 procent.

Förväntade försäljningspriser i Konjunkturinstitutets barometer ligger nu på netttotal liknande början av 2018, fullt förenliga med inflationsmålet.

Diagram 23 Förväntade försäljningspriser, KI-barometern, netttotal

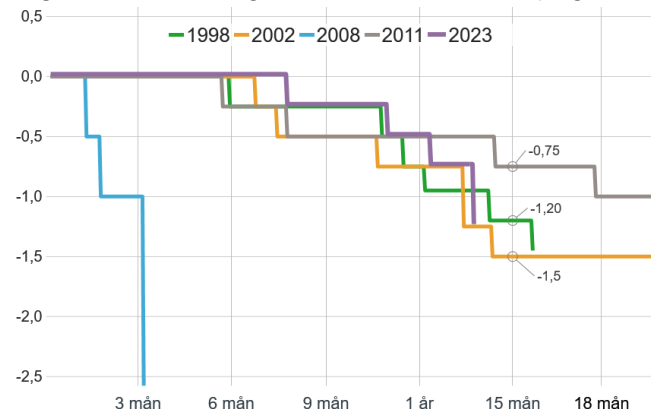
Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond

Styrräntan

I linje med Unionens prognos från i våras är nu inflationen väsentligt under målet. Sannolikheten är stor att den kommer fortsätta vara det under större delen av 2025. Unionen varnade i våras för risken att den inhemska efterfrågan med dittills förd och kommunicerad framtida räntepolitik skulle bli för låg, med högre arbetslöshet som följd. Detta har nu skett.

Efter de andra ekonomiska kriserna i modern tid har räntesänkningarna påbörjats tidigare. Samtidigt med den första räntesänkningen i maj signalerade Riksbanken långsamma sänkningar framåt, Unionen såg detta då som mindre realistiskt och bedömde att räntan på sikt skulle hamna närmare den orangea linjen i diagram 24, vilket efter den senaste sänkningen i november nu har skett. Det är bra, men tyvärr har den sena och avvaktande starten på räntesänkningscykeln inneburit minst ett kvartal av utebliven återhämtning av hushållens konsumtion.

Diagram 24 Räntesänkningar, antal månader från sista höjningen

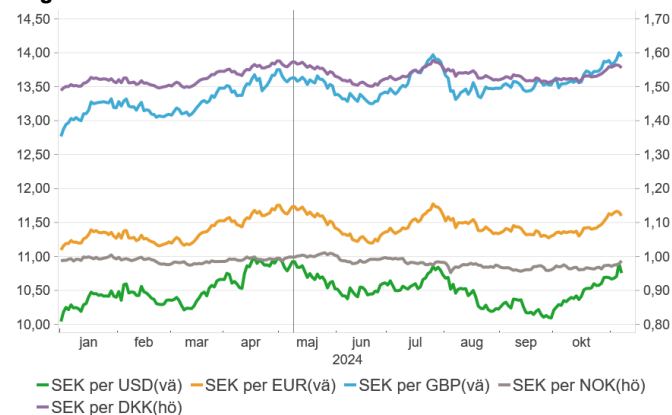

Källa: Egna beräkningar och Macrobond

En återkommande motivering från Riksbanken till att inte sänka i snabbare takt än vad som gjorts är oron för en negativ växelkurspåverkan. Efter det första räntesänkningsbeskedet stärktes tvärtom kronan och fortsatte att förstärkas till och med september. Det beror på flera faktorer, men indikerar att Riksbanken bör lägga mindre vikt vid växelkurspåverkan vid framtida beslut.

Den senaste månaden har kronan försvagats, då större osäkerhet och det amerikanska valet gjort att många sökt sig till starkare valutor, främst dollarn.

Diagram 25 Växelkurser

Not: Vertikala linjen visar Riksbankens första räntesänkningsbesked.

Källa: Riksbanken och Macrobond

Prognos

Mycket talar för att KPIF-inflationen har nått sin botten och långsamt kommer att närma sig inflationsmålet, även om utfallen för enskilda månader sannolikt kommer avvika från den mer underliggande trenden. Förväntade inköps- och försäljningspriser ligger i de flesta fall på nivåer som är förenliga med

inflationens målet. Energipriser fortsätter att ge ett nedåtryck på inflationen medan hyreshöjningar och bostadsrättsavgifter ger ett tryck uppåt.

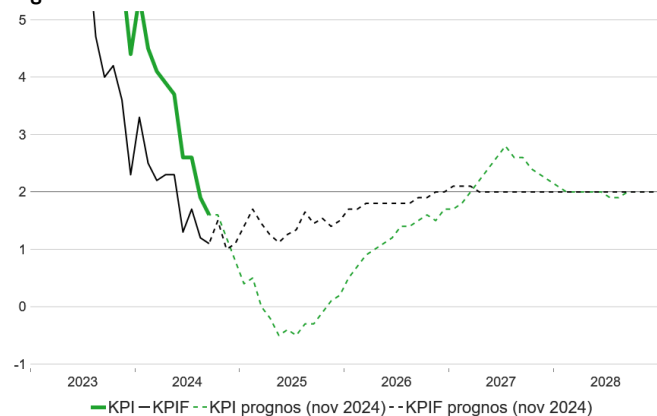
Då Riksbanken under lång tid har bedrivit en åtstramande penningpolitik som slår igenom med lång eftersläpning och eftersom de påbörjade räntesänkingscykeln sent, har inte hushållskonsumtionen repat sig i tillräckligt snabb takt. Detta har givit och ger fortsatt ett nedåtryck på inflationen, men den effekten minskar under 2025.

Nuvarande industriavtal bidrar fortsatt till en lönebildning kompatibel med inflationsmålet och till stabila inflationsförväntningar. Den kommande avtalsrörelsen kan fortsätta att göra det, denna gång genom att inte bidra till för låg inflation, om bägge parter tar sitt ansvar och lönenivåerna inte hamnar på en för låg nivå.

Inflationen mätt som KPIF kommer sannolikt vara ganska långt under målet under många månader 2025, men fortfarande inom intervallet 1 till 2 procent.

Runt årsskiftet kommer KPI passera 1 procent och förbli under den nivån hela eller större delen av 2025. Sannolikt blir KPI negativ flera månader under 2025.

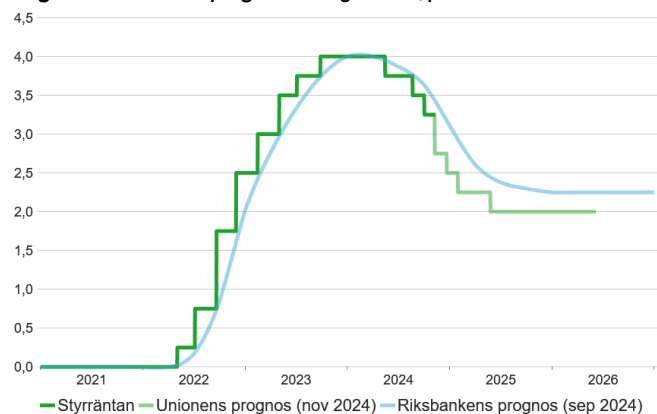
Diagram 26 Utfall och prognos för KPI och KPIF, årlig procentuell förändring

Källa: Unionens Branschbarometer, SCB och egna beräkningar

Unionens prognos är att årsgenomsnittet för KPI blir 2,8 procent i år och -0,1 procent nästa år. KPIF blir 1,8 respektive 1,4 procent.

Diagram 27 Utfall och prognos för styrräntan, procentenheter

Källa: Egna beräkningar och Riksbanken

Unionen bedömer att Riksbanken kommer behöva sänka mer än sin senaste räntebana och att styrräntan vid slutet av 2025 är 2,0 procent.

Geopolitiska spänningar och valet av Trump gör att osäkerheten i prognosen är större än normalt.

Tabell 3 Unionens prognos – inflation och ränta, procent

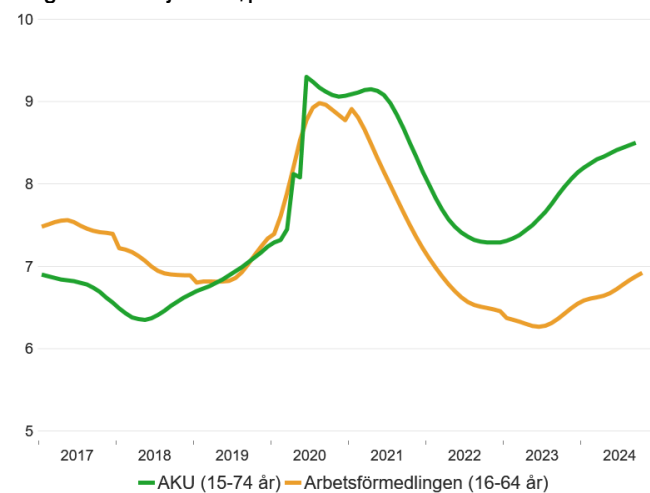
	2023	2024	2025
KPI, årsgenomsnitt	8,5	2,8	-0,1
KPIF, årsgenomsnitt	6,0	1,8	1,4
Styrränta, vid årets slut	4,00	2,50	2,00

Källa: Unionen

Arbetsmarknad

Arbetsmarknaden stod emot påfrestningarna relativt långt in i lågkonjunkturen men började till slut att försvagas omkring sommaren 2023. Många företag valde inledningsvis att försöka övervintra personal i väntan på att konjunkturen skulle vända uppåt. Men den åtstramande penningpolitiken gjorde till slut att företagen i vissa delar av ekonomin behövde anpassa arbetsstyrkan. Försvagningen har sedan gradvis fortsatt, även under de senaste höstmånaderna. Tidiga indikationer på en kommande vändning uppåt går nu att hitta, men en mer tydlig förbättring på arbetsmarknaden kommer sannolikt dröja ytterligare en tid.

Diagram 28 Arbetslöshet enligt AKU respektive Arbetsförmedlingen, säsongs- och trendjusterat, procent

Källa: Macrobond, SCB och Arbetsförmedlingen

Enligt Arbetsförmedlingens trendjusterade mått uppgick arbetslösheten till 6,9 procent i oktober. En relativt långsam ökning har skett sedan detta arbetslöshetsmått senast bottnade sommaren 2023 på 6,3 procent.

Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) är arbetslösheten både högre i nivå och har ökat mer än enligt Arbetsförmedlingens mått. I september uppgick den trendjusterade arbetslöshetsgraden till 8,5 procent. Det är en ökning med drygt en procentenhet jämfört med när den var som lägst i inledningen av 2023.

Trenden i båda arbetslöshetsmåten pekar fortsatt uppåt, men det är stor skillnad i vilken nivå på arbetslöshet de visar. De två

måtten bygger på helt olika källor. AKU är en enkätundersökning som genomförs av SCB varje månad. Arbetsförmedlingens mått bygger på hur många personer som är inskrivna som arbetslösa hos dem. En viktig förklaring till att antalet, och därmed också andelen, arbetslösa skiljer sig mellan källorna är att heltidsstuderande som söker arbete räknas som arbetslösa i AKU, men bara räknas med i Arbetsförmedlingens statistik om de samtidigt är inskrivna där. Så kan vara fallet för de personer som i huvudsak är arbetssökande men studerar i väntan på jobb. De personer som i huvudsak däremot är studerande men önskar att arbeta mer än de gör, är sannolikt i hög grad inte inskrivna hos Arbetsförmedlingen.

Många studerande återfinns i de yngre åldersgrupperna och skillnaden mellan de två källorna blir därför extra tydlig där. Enligt AKU var arbetslösheten i september 25 procent för personer under 24 år, medan den hos Arbetsförmedlingen var 8 procent. I åldersgruppen över 25 år var arbetslösheten till och med något lägre enligt AKU än enligt Arbetsförmedlingen.

När det gäller Unionens medlemmar uppgick den säsongsjusterade arbetslösheten i Unionens a-kassa till 5,2 procent i september, en uppgång från drygt 4 procent för ett år sedan.

Diagram 29 Arbetslöshet Unionens a-kassa, säsongsjusterat, procent

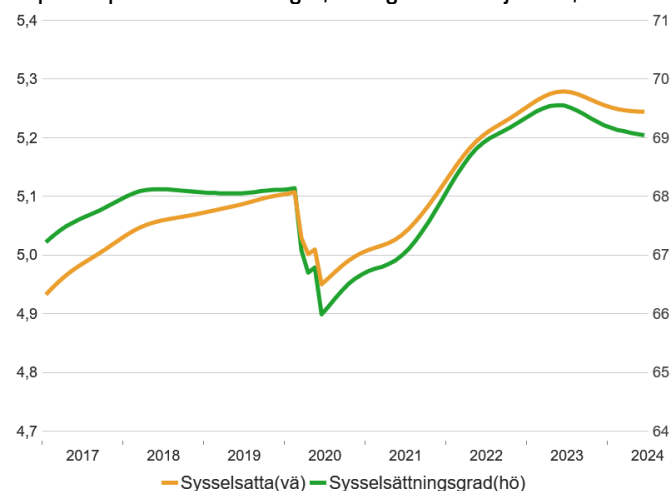

Källa: Macrobond, Arbetsförmedlingen och IAF

Antalet sysselsatta i Sverige ökade i en snabb takt efter pandemin och den ökningen höll i sig under det första halvåret 2023. Samtidigt som arbetslösheten började öka under förra året började också sysselsättningen att minska. Sammantaget har antalet sysselsatta minskat med cirka 30 000 personer. Merparten av nedgången skedde mellan sommaren 2023 och våren 2024. Det senaste halvåret har månadsutfallen i AKU varierat kraftigt såväl uppåt som nedåt, men trendmässigt har antalet sysselsatta planat ut på en nivå runt 5 250 000 personer.

Trots den nedgång som har skett är antalet sysselsatta fortfarande 150 000 fler än innan pandemin. Sysselsättningsgraden, som uttrycker antalet sysselsatta som andel av befolkningen, följer en liknande bana och uppgick i september till 69 procent – cirka en procentenhet högre än innan pandemin.

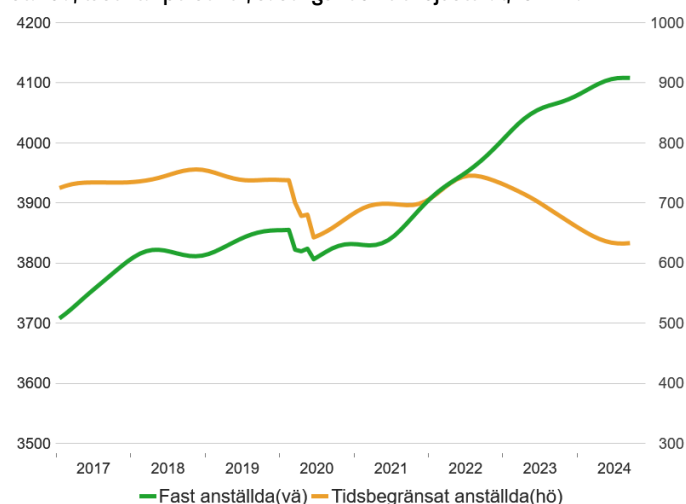
Diagram 30 Antal sysselsatta samt sysselsättningsgrad, miljoner personer respektive procent av befolkningen, säsongs- och trendjusterat, 15–74 år

Källa: Macrobond och SCB

En närmare granskning av de underliggande siffrorna visar att hela det senaste dryga årets sysselsättningsminskning har skett i gruppen tidsbegränsat anställda. Medan den nedgången har varit relativt kraftig har antalet fast anställda fortsatt att öka även under stora delar av 2024. Att tidsbegränsat anställda minskar först i en konjunktur nedgång är det normala, det är ofta arbetsgivarens första åtgärd vid behov av en anpassning av personalstyrkan. I vanliga fall brukar en nedgång i tidsbegränsat anställda följas av en nedgång även i fast anställda, men med en förskjutning på upp till 12 månader. Så har dock inte varit fallet den här gången. Fortfarande två år efter det att antalet tidsbegränsat anställda började vika nedåt hade antalet fast anställda fortfarande inte börjat minska. Att fast anställda fortsatt att öka så pass långt in i konjunkturförsvagningen beror på att antalet anställda fortsatt att öka i de delar av ekonomin som inte varit i fokus för konjunktur nedgången.

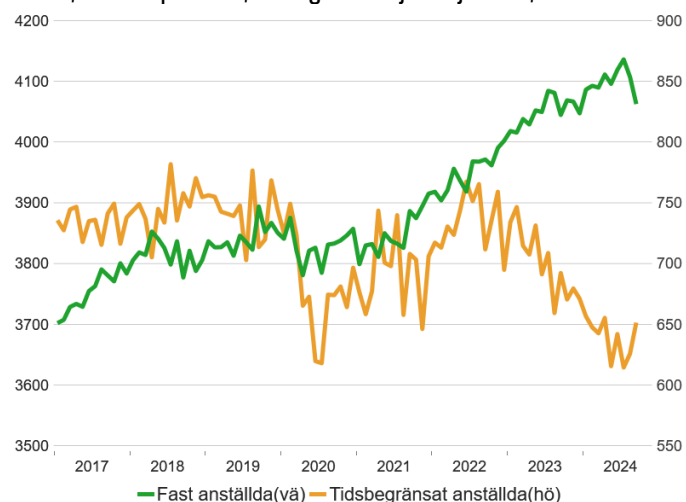
Diagram 31 Antal sysselsatta, tidsbegränsat respektive tillsvidareanställda, tusental personer, säsongs- och trendjusterat, 15–74 år

Källa: Macrobond och SCB

De senaste månaderna syns dock möjliga trendbrott i båda kurvorna, där antalet tidsbegränsat anställda har ökat två månader i rad samtidigt som antalet fast anställda istället har börjat minska. Det framgår inte i de trendjusterade serierna i diagram 31 men tydligare i de bakomliggande, och mer ryckiga, siffrorna i diagram 32.

Diagram 32 Antal sysselsatta, tidsbegränsat respektive tillsvidareanställda, tusental personer, säsongsmen ej trendjusterat, 15–74 år

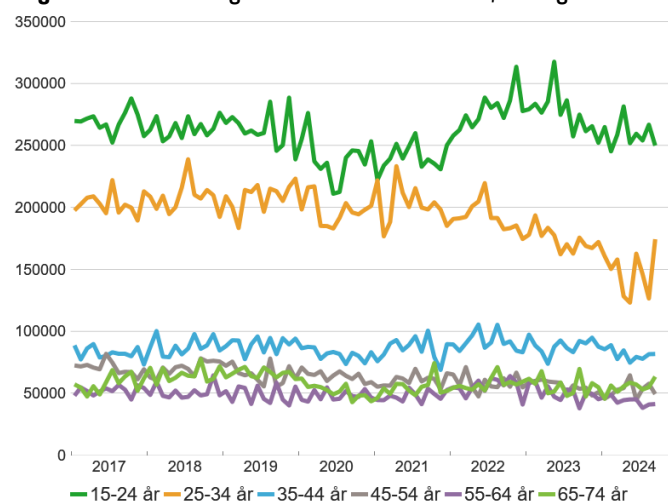
Källa: Macrobond och SCB

Att kurvan över fast anställda vänder nedåt är naturligtvis ett dåligt tecken. Förhoppningsvis är det en tillfällig utveckling i den mer osäkra månadsdatan och inte starten på en mer bestående trend. Att kurvan över tidsbegränsat anställda ser ut att vända uppåt är däremot positivt. Som beskrivits ovan sker trendbrott vanligtvis tidigare för de tidsbegränsat anställda och om den trenden håller i sig bör kurvan med en tids fördröjning åter vända uppåt även för de fast anställda.

Eftersom nedgången i antalet anställda nästan uteslutande skett bland tidsbegränsat anställda är det intressant att undersöka i vilka grupper inom den kategorin som denna minskning har skett.

En uppdelning efter ålder visar, som förväntat, att flest antal tidsbegränsade anställningar finns i de yngre åldersgrupperna, och allra flest bland 15–24-åringar. Uppdelningen visar också att det främst är i de yngre åldersgrupperna som de senaste två årens nedgång har skett.

Diagram 33 Antal tidsbegränsat anställda efter ålder, säsongrensats

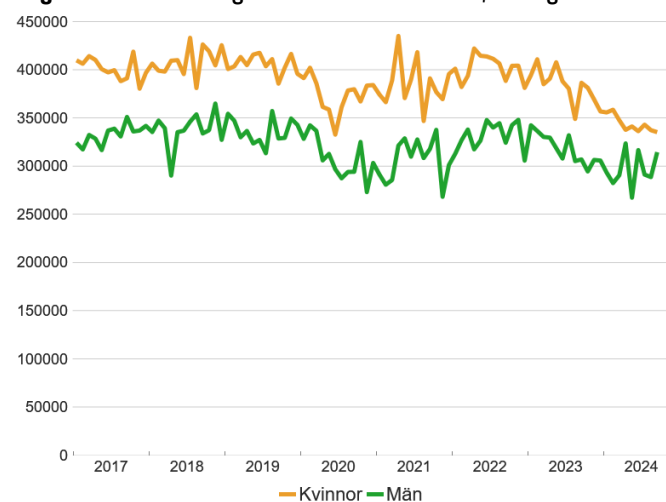

Källa: Macrobond och SCB

Störst nedgång återfinns dock inte i den yngsta åldersgruppen utan i den med anställda mellan 25–34 år. Mer än hälften av nedgången har kommit i den gruppen. Det är en åldersgrupp där många som nyligen examinerats från högskolestudier återfinns. En möjlig förklaring är att lågkonjunkturen gjort det svårare att hitta det första jobbet efter avslutade studier, jobb som ofta åtminstone till en början utgörs av en tidsbegränsad anställning (inklusive provanställningar).

En uppdelning efter kön visar både att det är fler kvinnor än män som har en tidsbegränsad anställning och att nedgången varit större bland kvinnor. Eftersom kvinnor är kraftigt överrepresenterade bland högskolestuderande kan förklaringen även här finnas i att det varit svårare för nyutexaminerade att få jobb.¹¹

Diagram 34 Antal tidsbegränsat anställda efter kön, säsongrensats

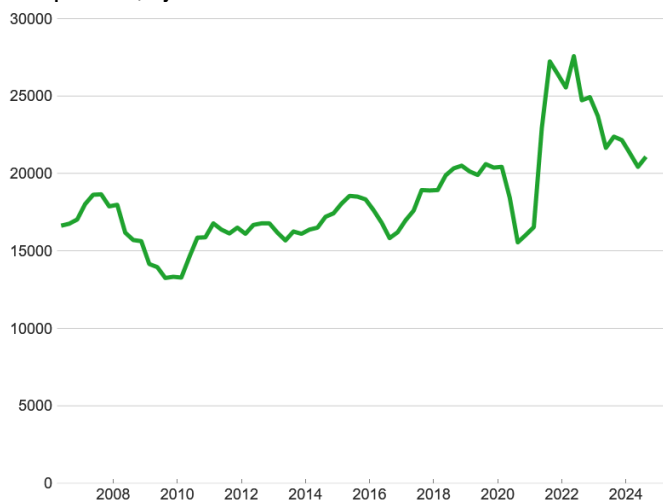

Källa: Macrobond och SCB

En ytterligare indikation på att en förklaring kan finnas i att det varit svårare för nyutexaminerade att få jobb återfinns i SCB:s flödesstatistik. Där syns en nedgång i antalet personer som gått från heltidsstudier till att vara sysselsatta. Tidsmässigt stämmer också utvecklingen de senaste åren väl med den nedgång som skett bland tidsbegränsat anställda.

¹¹ Enligt Universitetskanslersämbetet utgjorde kvinnor 64 procent av de som examinerades från utbildningar läsåret 2022/23.

Diagram 35 Flöde mellan heltidsstuderande och sysselsatta, 25–54 år, antal personer, utjämnad serie

Källa: Macrobond och SCB

En uppdelning av de tidsbegränsat anställda efter bransch visar att nedgången har varit relativt bred. Nästan 45 procent av nedgången har skett i offentlig sektor, vilket är en överrepresentation sett till sektorns storlek i ekonomin. Häri ligger också sannolikt en förklaring till att nedgången varit större för kvinnor än för män, då personalstyrkan i offentlig sektor är kvinnodominerad.

I näringslivet har störst nedgång i antal personer skett i bygg, industrin, handeln och företagstjänster. De två senare är branscher med ett högt antal tidsbegränsat anställda. De procentuellt största nedgångarna bland branschernas tidsbegränsat anställda återfinns i bygg, industrin, information & kommunikation samt i offentlig förvaltning.

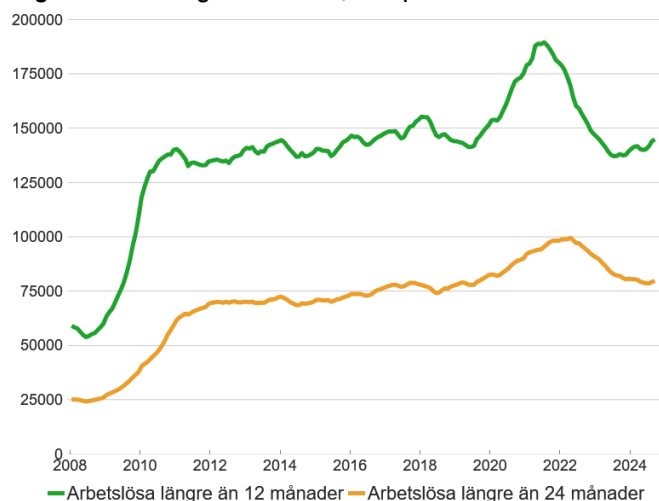
En intressant observation är att den bransch med absolut högst andel tidsbegränsat anställda, hotell och restaurang, knappt har sett någon nedgång alls i denna grupp anställda. Det är också en bransch som endast drabbats lindrigt av lågkonjunkturen då det, möjligen något förvånande, främst är andra saker som konsumenterna har dragit ned på.

En stor andel av de arbetslösa står långt ifrån arbetsmarknaden

En stor förändring som skett de senaste 15 åren är att en allt större andel av de arbetslösa utgörs av personer som av olika skäl anses ha en svag koppling till arbetsmarknaden.

Antalet långtidsarbetslösa ökade markant i samband med finanskrisen 2008–09. Under tioårsperioden efter krisen minskade inte långtidsarbetslösheten, trots flera år av relativt god ekonomisk tillväxt, utan den fortsatte istället att öka. Under pandemin skedde en ny snabb uppgång. Den gången bet sig långtidsarbetslösheten inte fast på den nya nivån på samma sätt som efter finanskrisen, utan återhämtade relativt snabbt hela uppgången, för att sedan plana ut igen på ungefär samma nivå som innan pandemin.

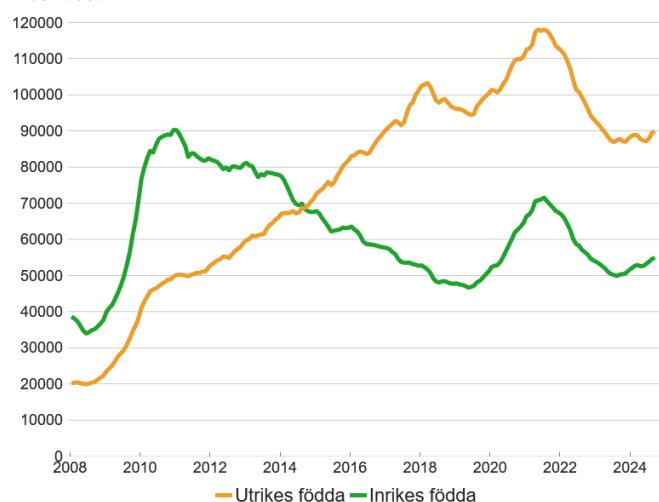
Diagram 36 Antal långtidsarbetslösa, 12 respektive 24 månader

Källa: Macrobond och SCB

Den främsta förklaringen till att långtidsarbetslösheten etablerade en ny väsentligt högre normalnivå efter finanskrisen är att antalet långtidsarbetslösa utrikes födda har ökat markant under den här perioden. Det är en period som kännetecknats av ett högt mottagande av asylsökande, många med en för svensk arbetsmarknad låg utbildningsnivå och utan relevanta språkkunskaper. Det är fullt naturligt att det tar en tid för många av dessa personer att få fäste på den svenska arbetsmarknaden. Bland inrikes födda minskade istället antalet långtidsarbetslösa successivt efter finanskrisen.

Diagram 37 Antal arbetslösa längre än 12 månader, inrikes respektive utrikes födda

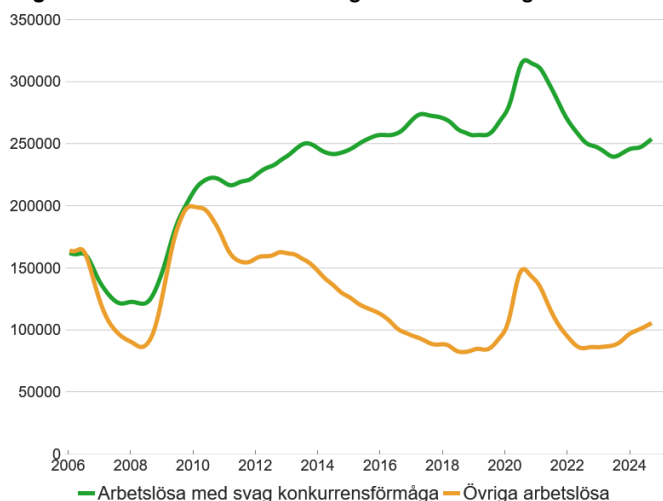

Källa: Macrobond och Arbetsförmedlingen

Utomeuropeiskt födda utgör en av fyra grupper som Arbetsförmedlingen identifierar som personer som har en svag konkurrensförmåga på den svenska arbetsmarknaden. Övriga grupper utgörs av arbetslösa som saknar gymnasial utbildning, är äldre än 55 år eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Av de drygt 350 000 personer som är inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen tillhör 250 000 personer minst en av dessa fyra grupper (överlappningen mellan grupperna är stor). De senaste 15 åren har den gruppen med svag konkurrensförmåga ökat medan antalet som inte anses ha svag konkurrensförmåga har minskat.

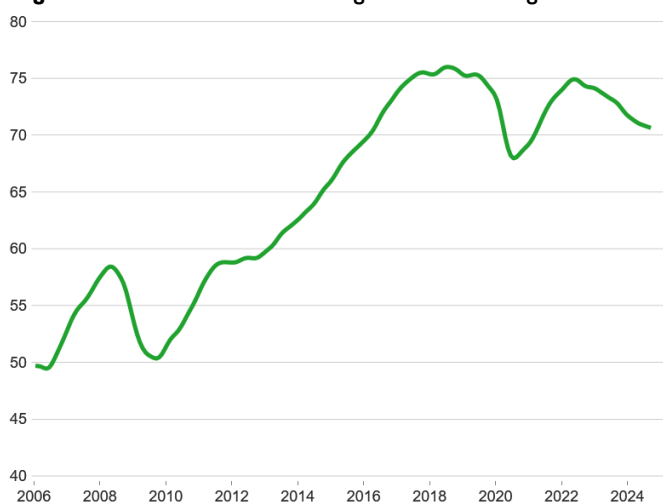
Diagram 38 Antal arbetslösa med svag konkurrensförmåga

Källa: Macrobond och Arbetsförmedlingen

Gruppen med svag konkurrensförmåga har de senaste fem åren utgjort 70–75 procent av samtliga arbetslösa, vilket är en tydlig ökning jämfört med för 15 år sedan då den uppgick till drygt 50 procent.

Diagram 39 Andel arbetslösa med svag konkurrensförmåga

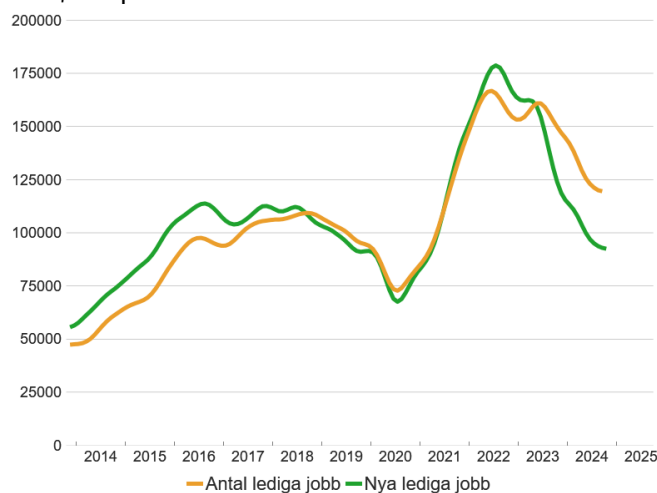

Källa: Macrobond och Arbetsförmedlingen

Dämpad efterfrågan på arbetskraft – men högre än vid tidigare lågkonjunkturer

Antalet lediga jobb var rekordstort efter pandemin. Det gällde både inflödet av nya jobb till Arbetsförmedlingen och antalet kvarvarande jobb som inte kunde tillsättas. Under 2023 och 2024 har det dock skett en tillbakagång. Antalet nyanmälda lediga jobb har fallit tillbaka markant och i stort sett halverats jämfört med vid toppen. Antalet kvarvarande lediga jobb har också minskat men är fortfarande på nivåer som är att betrakta som höga i ett historiskt perspektiv. De senaste månaderna ses också en tendens till att nedgången i antalet lediga jobb har mattats av.

Diagram 40 Lediga jobb hos Arbetsförmedlingen, trend- och säsongsjusterat, antal per månad

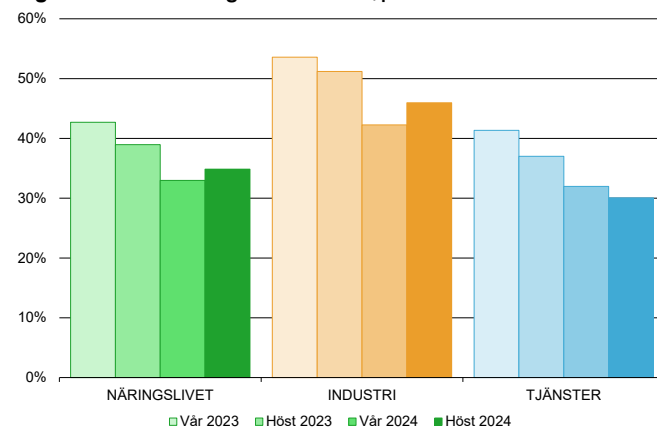

Källa: Macrobond och Arbetsförmedlingen

I Branschbarometern anger en tredjedel av klubbarna att företaget just nu har vakanser som inte kan tillsättas. Det är något högre än i våras men lägre än de två undersökningarna innan dess. Problemet är mer utbrett inom industrin än i tjänstesektorn. Svårigheterna att hitta personal med rätt kompetens upplevs som allra störst i fordonsindustrin men även basindustrin och maskinindustrin har tal över 50 procent.

I tjänstesektorn är andelen företag med vakanser störst inom konsult och bemanning medan den är betydligt lägre inom till exempel partihandeln och transport.

Diagram 41 Andel företag med vakanser, procent

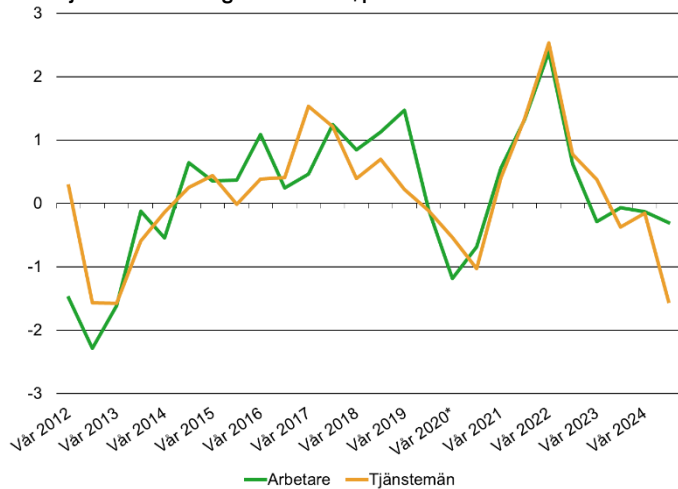
Källa: Unionens Branschbarometer

I Branschbarometern har klubbarnas samlade förväntningar på kommande sysselsättningsutveckling varit på minussidan vid de tre senaste undersökningarna. Höstens undersökning avviker från de tidigare genom att förväntningarna nu har skruvats ned markant till att indikera en kraftigare minskning under det kommande halvåret. Framförallt gäller det förväntan på antalet tjänstemän.

Neddragning av antalet tjänstemän väntas inom både bygg- och i tjänstesektorn. I den senare är nedgången dessutom relativt bred, med IT och dagligvaruhandeln som de tydligaste undantagen. Industriklubbarna spår ökat antal såväl tjänstemän som arbetare under det kommande halvåret. I flera av indu-

strins delbranscher spås oförändrat antal anställda men helheten dras upp av att bland annat försvarsindustrin väntas expandera personalstyrkan.

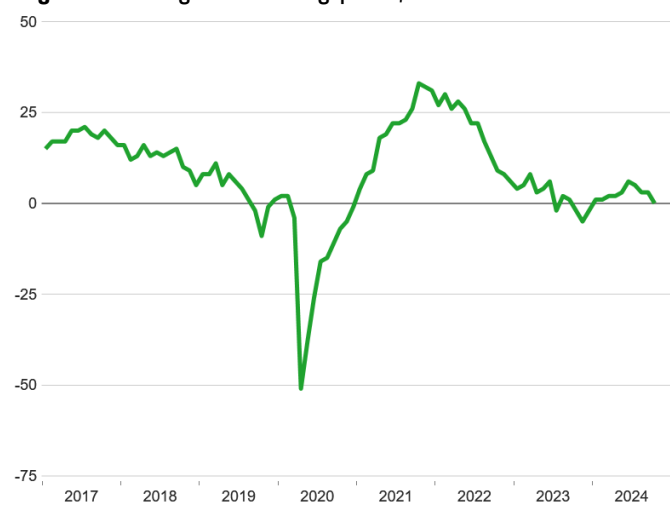
Diagram 42 Förväntan på sysselsättningens utveckling kommande halvår jämfört med föregående halvår, procent

Källa: Unionens Branschbarometer

I Konjunkturinstitutets barometer är anställningsplanerna något mindre dystra än i Branschbarometern. Vid senaste mättilfället var nettotalet precis på noll, vilket innebär att det är lika många företag som uppger att de kommer att öka som det är som uppger att de kommer att minska antalet anställda under de kommande tre månaderna.

Diagram 43 Företagens anställningsplaner, netttotal

Källa: Macrobond och Konjunkturinstitutet

Trots flera tecken på en mer dämpad efterfrågan på arbetskraft råder det ännu arbetskraftsbrist i näringslivet. I Unionens Branschbarometer hamnade arbetskraftsbrist på andra plats när klubbarna ombads uppge företagets största hinder för expansion. 25 procent av klubbarna uppger att arbetskraftsbrist var ett av de största hindren. Det är något lägre än vid mätningen i våras (27 procent) men fortfarande högre än för ett år sedan (19 procent).

Fortsatt pressat läge enligt Unionens medlemmar

Unionens medlemsrådgivning hanterar varje månad omkring 10 000 frågor från enskilda medlemmar. Varje ärende kategoriseras efter vilken typ av fråga det rör sig om. På det här sättet

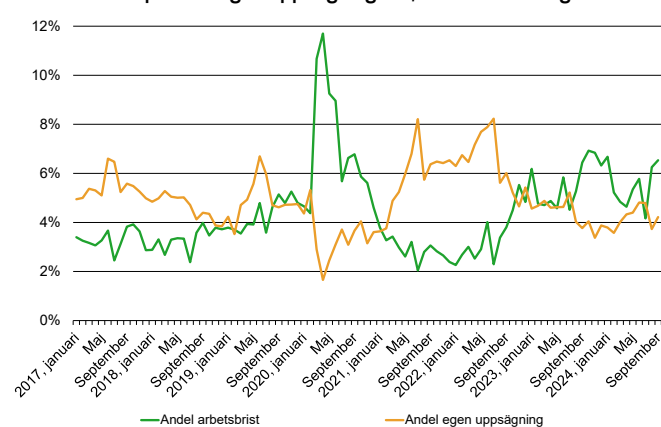
går det att noga följa vilken typ av frågor förbundets medlemmar behöver stöd i för stunden. Vissa typer av frågor korrelerar tydligt med konjunkturen och ger därför en värdefull bild av utvecklingen på arbetsmarknaden.

När det ekonomiska läget är starkt får rådgivningen färre frågor om uppsägning till följd av arbetsbrist, medan frågorna om den egna uppsägningstiden ökar. I ekonomiskt svagare tider är förhållandet det motsatta. Att arbetsbristfrågorna följer konjunkturen är förväntat, eftersom sådana uppsägningar är en direkt följd av efterfrågeläget. Det omvända gäller för frågorna om den egna uppsägningstiden. I goda ekonomiska tider, när behovet av arbetskraft är stort och det finns många lediga jobb, är det fler som går med tankar på att säga upp sig för att självmant byta jobb.

Förhållandet mellan dessa två typer av frågor ger därför en god fingervisning om det rådande arbetsmarknadsläget. Diagram 44 visar att andelen arbetsbristfrågor ökade påtagligt under pandemin, medan frågorna om den egna uppsägningstiden minskade. Under den starka återhämtningsperioden efter pandemin var andelen frågor om arbetsbrist historiskt låg medan andelen frågor om uppsägningstid istället var hög.

Arbetsbristfrågornas andel började öka under hösten 2022 för att växa med ytterligare kraft under hösten 2023. Under våren och sommaren 2024 föll andelen tillbaka, men efter sommaren har arbetsbristfrågorna åter stigit till höga nivåer. Ännu ses ingen tendens till dämpning.

Diagram 44 Rådgivningsärenden till Unionen om uppsägning relaterat till arbetsbrist respektive egen uppsägningstid, andel av samtliga ärenden

Källa: Unionen

Fortfarande relativt många som berörs av varsel

Antalet personer som varslades om uppsägning steg efter sommaren 2023 och har sedan dess varit på förhöjda nivåer. Jämfört med i våras skedde visserligen en nedgång under sommar-månaderna, men det följer det vanliga säsongsmonstret och jämfört med tidigare år var varsel-talen höga. Efter sommaren har antalet varsel återigen stigit till att i september beröra 7 500 personer och i oktober 5 600 personer.

Diagram 45 Antal personer berörda av varsel per månad

Not: Det ej konjunkturbetingade storvarslat från Humana i februari 2023 har räknats bort.

Källa: Macrobond, Arbetsförmedlingen och egna beräkningar

Nästan hälften av de varsel som lagts sedan förra sommaren återfinns inom byggbranschen, industrin eller handeln. Men även inom IT & telekom, olika konsult- och bemanningsverksamheter samt i offentlig sektor har det förekommit betydande varsel. Av de varsel som lagts hittills under 2024 har 45 procent berört tjänstemän och 55 procent arbetare.

Arbetsmarknaden vänder uppåt – men senare än konjunkturen i stort

Arbetsmarknaden har pressats av de senaste årens penningpolitiska åtstramning. Det tog ett tag innan effekterna bet på den svenska arbetsmarknaden, som innan nedgången hade en stark utveckling och en utbredd brist på arbetskraft. De företag som gjorde neddragningar i samband med pandemin fick då uppleva stora problem med att återrekrytera personal som sökt sig vidare till andra branscher. Med de erfarenheterna färskt i minnet valde många att i denna nedgång i högre utsträckning övervintra personal för att stå bättre rustade när efterfrågan väl skulle komma tillbaka.

I ingången till denna lågkonjunktur var också antalet lediga jobb som inte kunnat tillsättas rekordstort. De har fungerat som en krockkudde i nedgången, både genom övervintringen av personal beskriven ovan och genom att många av de personer som till slut blivit av med jobbet har haft goda förutsättningar att hitta nya arbeten. Att den negativa effekten på arbetsmarknaden på så sätt har blivit relativt mild syns till exempel i den endast begränsade nedgången i antalet sysselsatta, samt i att denna nedgång i hög utsträckning varit isolerad till tidsbegränsat anställda.

Jämfört med vad som hade kunnat förväntas vid så stora ränteförändringar som Riksbanken genomförde under 2022–23 har effekterna på arbetsmarknaden ändå blivit relativt lindriga. Däremot indikerar den fortsatt svaga utvecklingen nu under hösten att nedgången kan bli mer utdragen än vad många förhoppningar var i våras.

På lite längre sikt ser utsikterna ut att ljusna. Arbetsmarknaden ligger visserligen sent i konjunkturcykeln, men när tillväxten i

ekonomin väl mer tydligt vänder uppåt kommer också behovet av att anställa med viss fördröjning åter att öka.

Totalt sett bedömer vi att arbetslösheten i genomsnitt blir 8,4 procent i år för att sedan sjunka tillbaka till 8,2 procent nästa år. Antalet sysselsatta minskar med runt en halv procent i år för att sedan öka med lika mycket nästa år.

Tabell 4 Unionens prognos över sysselsättning och arbetslöshet, procent

	2023	2024	2025
Sysselsättningsstillväxt, AKU	1,4	-0,5	0,5
Arbetslöshet, AKU	7,7	8,4	8,2

Källa: SCB och egna bedömningar

Fördjupning: Olika arbetsmarknadsbehov i olika län

Oavsett för tillfället rådande konjunkturläge har svensk arbetsmarknad under många år i stigande grad kännetecknats av vad som, ytligt betraktat, kan uppfattas som en självmotsägelse; samtidigt som arbetslösheten stigit för att envist ligga kvar på höga nivåer har arbetsbristtalen visat samma mönster. Andelen av befolkningen som söker men inte får jobb är, betraktad i ett längre perspektiv, alltså mycket stor – samtidigt som andelen arbetsgivare som söker men inte hittar personer med rätt kompetens att anställa också under lång tid varit mycket stor.

Det är detta som åsyftas när det hävdas att svensk arbetsmarknad lider av strukturellt dåligt fungerande matchning – eller kort och gott: matchningsproblem. Stora delar av rapportens arbetsmarknadskapitel kopplar på olika sätt an till detta problem.

Ett så kallat Beveridge-diagram illustrerar hur väl eller illa arbetsmarknaden i ett land fungerar, genom att kombinera data om rådande arbetslöshet (på x-axeln) med data om antalet lediga jobb i förhållande till hela arbetskraften (på y-axeln). Om land A hamnar långt ner till vänster i diagrammet medan land B vid samma tidpunkt hamnar långt upp till höger, visar det att A:s arbetsmarknad är i ett mycket mer gynnsamt läge: låg arbetslöshet råder samtidigt som arbetsgivarnas behov av arbetskraft är väl tillgodosett. Land B i exemplet kombinerar däremot en hög arbetslöshet med en situation där många arbetsgivare sitter med tjänster som de inte lyckas bemanna.

För att land B ska kunna närma sig land A – alltså mot diagrammets nedre vänstra hörn, även kallat origo – behöver insatser göras för att bättre para ihop arbetslösa med lediga jobb. Det kan handla om utbildningsinsatser, att få arbetsgivare att förändra sitt sätt att krävställa, rekrytera och introducera till lediga jobb eller att på olika sätt ge incitament till arbetslösa att flytta till regioner i landet där efterfrågan på deras kompetens finns. En del av att få land B att närma sig land A kan också handla om insatser för att öka arbetsgivarnas behov av att anställa – en kombination av förbättrad matchning och ökad efterfrågan på arbetskraft kommer alltså behövas.

Nedan använder vi detta metodgrepp för att jämföra situationen på arbetsmarknaden i Sveriges 21 län. I diagram 46 har vi lagt in aktuella uppgifter för arbetslöshet samt lediga jobb i

förhållande till arbetskraftens storlek för samtliga län i Sverige, samt för riket som helhet. Varje län representeras alltså av en prick, med länets särskilda länsbokstav som kännetecken, medan riket som helhet markeras med en triangel.

Länen går, baserat på placering i diagrammet, att dela in i fyra olika grupper. Sju län finns samlade runt genomsnittet för riket, med en arbetslöshet i spannet drygt 6-7,5 procent och lediga jobb som uppgår till 1,5-2 procent av arbetskraften (grupp 1). Bland dessa län finns både Stockholms och Västra Götalands län. Att rikssnittet hamnar mellan dessa två län är inte förvånande – tillsammans samlar de 41 procent av totala arbetskraften i landet och lägger vi till de övriga fem länen i denna grupp så ökar andelen till 54 procent.

Tabell 5 Förklaring av länsgrupp 1

Länsbokstav	Län	Andel av rikets arbetskraft
AB	Stockholms län	24,4 %
E	Östergötlands län	4,5 %
G	Kronobergs län	1,9 %
H	Kalmar län	2,2 %
K	Blekinge län	1,4 %
O	Västra Götalands län	17,0 %
T	Örebro län	2,9 %
	Totalt	54,2 %

Upe till vänster i diagrammet återfinns vad som – med lite geografisk god vilja – skulle kunna benämnas som Norrlandsgruppen, som samlar samtliga län norr om Dalälven med undantag för Gävleborg (grupp 2).¹² Dessa län kännetecknas alltså dels av lägre – och för tre av länen betydligt lägre – arbetslöshet än rikssnittet, dels av en större förekomst av lediga jobb. Jämfört med riket som helhet nyttjas alltså den befintliga arbetskraften i dessa län förhållandevis bra. Prioriterat för dem är därför att locka ny arbetskraft utifrån för att kunna bemanna existerande lediga jobb, och därmed röra sig mot diagrammets nedre vänstra hörn.

Tabell 6 Förklaring av länsgrupp 2

Länsbokstav	Län	Andel av rikets arbetskraft
AC	Västerbottens län	2,7 %
BD	Norrbottens län	2,3 %
W	Dalarnas län	2,6 %
Y	Västernorrlands län	2,2 %
Z	Jämtlands län	1,2 %
	Totalt	11,0 %

Nere till vänster i diagrammet samlas fem län som alla kombinerar en arbetslöshet och andel lediga jobb som båda med marginal ligger under rikssnittet (grupp 3). För denna grupp – i vilken Uppsala har den största arbetskraften – är det främst en tillväxt av nya jobb som behövs för att ytterligare närma sig origo.

Tabell 7 Förklaring av länsgrupp 3

Länsbokstav	Län	Andel av rikets arbetskraft
C	Uppsala län	3,8 %
F	Jönköpings län	3,5 %
I	Gotlands län	0,5 %
N	Hallands län	3,2 %
S	Värmlands län	2,6 %
	Totalt	13,7 %

Längst till höger i diagrammet hittar vi de fyra län, av vilka Skåne är ojämförigt störst, som har de uppenbart största problemen gällande arbetsmarknaden (grupp 4). Deras främsta kännetecken här är att de alla har markant högre arbetslöshet än rikssnittet – arbetslösheten i Skåne är mer än 2 procentenheter högre än för riket som helhet och mer än 5 procentenheter högre än i Västerbotten. En del av detta handlar förstas om att bättre lyckas med att tillsätta de lediga jobb som redan finns, men det framstår ändå som långt ifrån hela lösningen. Även om de idag lediga jobben i Skåne skulle tillsättas med arbetslösa i länet i den grad att kvoten lediga jobb sjönk till 1 procent, landets idag lägsta kvot som återfinns i Värmland, skulle arbetslösheten i Skåne ändå kvarstå som den högsta i landet på 8,7 procent. Detta illustrerar att det som är av störst betydelse för dessa län för att markant kunna röra sig in mot diagrammets åtråvärda nedra vänstra hörn är en tillväxt av jobb. På så sätt blir slutsatsen samma för denna länsgrupp som för grupp 3 – men med den viktiga skillnaden att utgångsläget för de här fyra länen är avsevärt sämre.

Tabell 8 Förklaring av länsgrupp 4

Länsbokstav	Län	Andel av rikets arbetskraft
D	Södermanlands län	2,7 %
M	Skåne län	13,2 %
U	Västmanlands län	2,6 %
X	Gävleborgs län	2,6 %
	Totalt	21,1 %

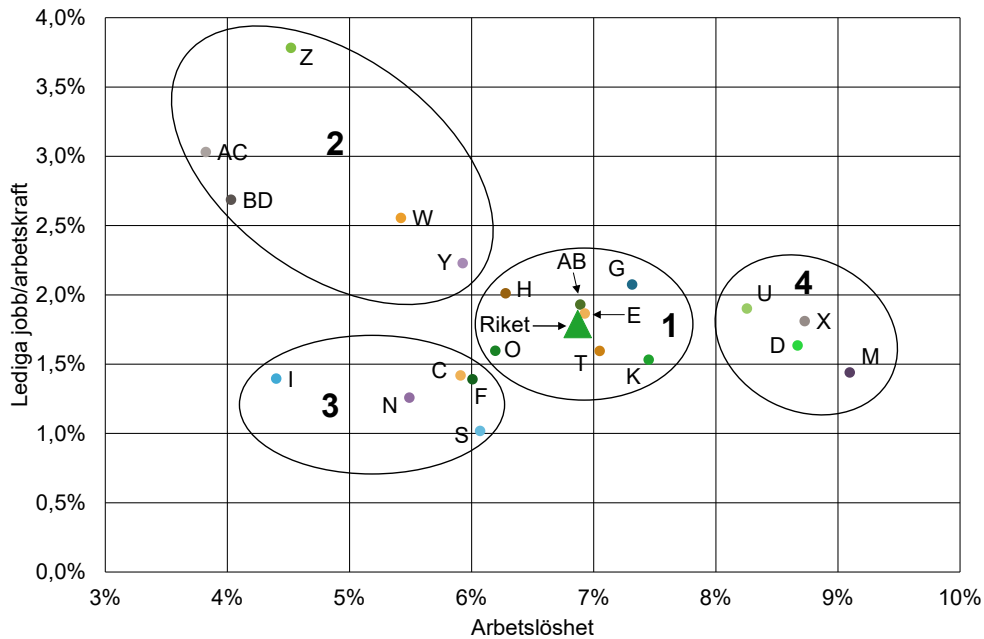
Avslutningsvis ska det poängteras att konstaterandet att sju av länen samlas nära rikssnittet och utgör ett mittenkluster (grupp 1) inte ska läsas som att de är ”godkända” i avseendet arbetsmarknadens funktionssätt. Alla de problem vi beskriver i arbetsmarknadsavsnittet utgår från snittet för riket, och en slutsats av den läsningen är knappast att en placering i trakterna av

¹² Således även Svealandslänet Dalarna.

rikssnittet i Beveridge-diagrammet är ett tecken på en välfungerande matchning i länet. Alla dessa län skulle likt riket i stort gynnas av att de arbetslösas kvalifikationer höjs, med utbyggda

satsningar på vuxenutbildning och en mer aktiv arbetsmarknadspolitik.

Diagram 46 Antal lediga jobb i förhållande till arbetskraftens storlek, arbetslöshet, procent, per län och riket¹³

Källa: Macrobond, Arbetsförmedlingen

¹³ Säsongrensad arbetslöshet enligt Arbetsförmedlingen, arbetskraftens storlek anger ett genomsnitt för de senaste 12 månaderna, lediga jobb anger samtliga lediga jobb anmälda till Arbetsförmedlingen som

är kvarvarande vid månadens slut. Samtliga mått gäller för augusti 2024.

Prognossammanställning

Föregående rapport inom parentes

	2023		2024		2025	
Försörjningsbalans						
Hushållens konsumtion	-2,3	(-2,5)	0,5	(-1,5)	2,5	(2,7)
Offentlig konsumtion	0,7	(1,5)	1,0	(1,3)	1,3	(1,4)
Fasta bruttoinvesteringar	-1,4	(-1,5)	-2,0	(-2,0)	2,0	(2,8)
Lagerinvesteringar	-1,4	(-1,3)	0,0	(0,0)	0,0	(0,0)
Export	3,2	(3,3)	2,0	(2,0)	2,5	(4,0)
Import	-1,1	(-0,9)	0,7	(1,5)	2,0	(3,7)
BNP	-0,3	(-0,2)	0,6	(0,8)	2,3	(2,6)
BNP, kalenderkorrigerad	-0,1	(0,0)	0,6	(0,8)	2,5	(2,8)
Prisutveckling						
KPI, årsgenomsnitt	8,5	(8,6)	2,8	(2,9)	-0,1	(0,5)
KPIF, årsgenomsnitt	6,0	(6,0)	1,8	(1,9)	1,4	(1,4)
Styrränta, vid årets slut	4,00	(4,00)	2,50	(2,75)	2,00	(2,25)
Arbetsmarknad						
Sysselsättningsstillväxt, AKU	1,4	(1,4)	-0,5	(-0,5)	0,5	(0,5)
Arbetslöshet, AKU	7,7	(7,7)	8,4	(8,5)	8,2	(8,1)

UNIONEN

SVERIGES STÖRSTA FACKFÖRBUND

Hos oss är alla tjänstemän i det privata arbetslivet
välkomna, oavsett utbildning och befattning.

Bland våra medlemmar hittar du många chefer
och dessutom både egenföretagare och studenter.
Vår vision är att tillsammans skapa framgång,
trygghet och glädje i arbetslivet.